

ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

ΑΙΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΑΙΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

*Όλα όσα πρέπει να ξέρετε
για την αποτέφρωση των νεκρών*

Copyright: ΑΑ publications

Αντιφίλου 31, 115 28 Αθήνα

Τηλ.: 210 7759184, 210 7714998, 210 7714520 - Fax: 210 7717632

e-mail: alakiotis@ath.forthnet.gr - www.cremation.gr

Εξώφυλλο: Η χρυσή τεφροδόχος λάρνακα του Φιλίππου του Β'. Μουσείο Βεργίνας.

ISBN 960-86430-2-3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	5
Συχνές ερωτήσεις για την αποτέφρωση των νεκρών	9
Ιστορία της αποτέφρωσης	13
Νεότερη ιστορία	16
Πώς γίνεται η αποτέφρωση των νεκρών σήμερα;	22
Η αποτέφρωση στην Ελλάδα	24
Γιατί αντιδρά η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος στην αποτέφρωση των νεκρών και ποια η στάση των άλλων Ορθόδοξων Εκκλησιών.....	34
Γιατί πρέπει η Ελληνική κυβέρνηση να προβεί σε νομοθετική ρύθμιση	39

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γνωστό ότι το θέμα της αποτέφρωσης της σορού των νεκρών τέθηκε στην ελληνική κοινωνία με ένταση και μεγάλη δημοσιότητα, το 1960 με αφορμή την άρνηση και απαγόρευση του τότε Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος να ψαλεί, λόγω θρησκευτικού δόγματος, νεκρώσιμη ακολουθία στην τέφρα του Δημήτρη Μητρόπουλου. Διακεκριμένοι θεολόγοι, ακαδημαϊκοί αλλά και ιεράρχες της εποχής διατηρούσαν σαφώς την άποψη ότι η αποτέφρωση των νεκρών δεν αντιτίθεται στο ορθόδοξο δόγμα. Η τέφρα της Μαρίας Κάλας δεν έτυχε ανάλογης περιπέτειας. Διασκορπίσθηκε στο αγαπημένο της Αιγαίο και η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία ετέλεσε εκκλησιαστικό μυστήριο προσευχόμενη στη μνήμη της.

Είναι επίσης γνωστό ότι το πρόβλημα τέθηκε εκ νέου από τον τότε δήμαρχο Αθηναίων κ. Μιλτιάδη Έβερτ, εκ μέρους και της ΚΕΔΚΕ, κατά τη διάρκεια του καύσωνα του 1987 και υπό δραματικές συνθήκες όταν εκατοντάδες νεκροί «περίμεναν» εβδομάδες για να ταφούν. Πολλά επίσης, τότε, δημοτικά συμβούλια και δημοτικές αρχές, μεταξύ των οποίων του Δήμου Ζωγράφου, του Δήμου Αγ. Δημητρίου Αττικής κ.ά. στήριξαν με αποφάσεις τους το αίτημα. Τροφοδοτήθηκε έτσι και πάλι μια ευρεία συζήτηση στη χώρα μας γύρω από το πολύ σοβαρό ζήτημα της αποτέφρωσης των νεκρών. Δεν είναι μόνο η εξαιρετικά πιεστική πραγματικότητα που έχει δημιουργήσει η μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού στα αστικά κέντρα. Είναι επίσης η ανάγκη να ανταποκριθούμε στις νέες πολυπολιτισμικές συνθήκες που χαρακτηρίζουν πλέον και την ελληνική κοινωνία.

Στην Ελλάδα είναι σήμερα πολλοί οι πολίτες, καθολικοί, προτεστάντες, ινδουϊστές, βουδιστές κ.ά. των οποίων το θρήσκευμα επιτρέπει ή και επιβάλλει την μετά θάνατο αποτέφρωση. Η ενδεχόμενη απουσία

νομοθετικού πλαισίου και κυρίως η απουσία κέντρου αποτέφρωσης σημαίνει εκτός από την ιδιαίτερης έντασης συναισθηματική δοκιμασία και εξαιρετικά σοβαρή οικονομική επιβάρυνση την οποία συνεπάγεται η μεταφορά τής σορού στο εξωτερικό. Η ελληνική κυβέρνηση, επανειλημμένα στο παρελθόν, έχει δεσμευτεί στη Βουλή να καταθέσει σχετικό νομοσχέδιο προς ψήφιση νόμου που θα κατοχυρώνει στην πράξη το δικαίωμα στην αποτέφρωση των πολιτών που η θρησκεία τους το επιτρέπει ή και το επιβάλλει. Σε μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση η ελληνική εκκλησία είχε εκφράσει, με έναν τρόπο τη σύμφωνη γνώμη της, αφού δέχονταν ότι αυτό το ζήτημα αφορούσε αποκλειστικά το κράτος.

Οι κυβερνητικές αυτές δεσμεύσεις ύστερα από σημαντικές πρωτοβουλίες που είχαν αναληφθεί, ευρύτατης μάλιστα διακομματικής συναίνεσης, έμειναν κενό περιεχομένου γράμμα. Ουδέποτε υλοποιήθηκαν. Επιβεβαιώθηκε έτσι για μια ακόμη φορά το μονιμότερο πρόβλημα της αναντιστοιχίας λόγων και πράξεων, που κατατρέχει τα τελευταία χρόνια, την πολιτική ζώη της χώρας. Φαινόμενο που καταγράφεται σε όλες τις έρευνες ως συστατικό στοιχείο της γενικότερης κρίσης του κύρους της πολιτικής, των κομμάτων και του πολιτικού προσωπικού της χώρας και όχι μόνον, όπως πρόσφατα και με οδυνηρό τρόπο αναδείχθηκε. Έτσι η χώρα μας, παρά τις δεσμεύσεις της με την υπογραφή διεθνών συμβάσεων, παραμένει αναντίστοιχη με αυτές, μη διασφαλίζοντας στην πράξη ατομικά δικαιώματα των πολιτών.

Επίσης έχει κατά καιρούς αναζωπυρωθεί η συζήτηση που επαναφέρει στην ημερήσια διάταξη και το ευρύτερο ζήτημα της εθελούσιας μετά θάνατο αποτέφρωσης και για όλους τους Έλληνες πολίτες.

Παρά τις κυβερνητικές δεσμεύσεις και στο θέμα αυτό, το λεγόμενο πολιτικό κόστος δεν έχει επιτρέψει τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες και νομοθετικές ρυθμίσεις. Όμως, όπως καταγράφεται πρόσφατα από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που επιδεικνύουν όλα τα Μ.Μ.Ε. έντυπα και ηλεκτρονικά έχει αρχίσει να συνειδητοποιείται ευρύτερα από την ελληνική κοινωνία η αναγκαιότητα μιας τομής στο πλαίσιο των παραδοσιακών ταφικών εθίμων.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας παρά την κατηγορηματικά αρνητική της στάση, όσον αφορά στους πιστούς της, εντούτοις συμβάλλει στο σχετικό διάλογο και υιοθετεί από καιρό τη θέση ότι το ζήτη-

μα της ταφής των νεκρών είναι θέμα σεβασμού στην ορθόδοξη παράδοση και όχι θέμα του ορθόδοξου δόγματος, αναγνωρίζοντας σαφώς ότι η σχετική νομοθετική ρύθμιση εμπίπτει αποκλειστικά στις αρμοδιότητες της πολιτείας.

Η εκκλησία γνωρίζει επίσης τα πολλαπλά και σύνθετα προβλήματα που προκύπτουν από τη λειτουργία των τριάντα περίπου κοιμητηρίων κυρίως του νομού Αττικής. Σχεδόν όλα τα νεκροταφεία δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου. Λειτουργούν μέσα σε πυκνοκατοικημένες πλέον περιοχές. Έχουν ήδη τα περισσότερα προ πολλού κορεστεί, η λειτουργία τους εμπεριέχει κινδύνους για την δημόσια υγεία και έχει σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Είναι τέλος ιδιαίτερα οδυνηρή η πρακτική της εκταφής καθώς και της διάλυσης των οστών στα ονομαζόμενα χωνευτήρια των κοιμητηρίων οι οποίες είναι αντίθετες με τις ορθόδοξες θρησκευτικές παραδόσεις, που έχουν όμως γίνει αποδεκτές από όλους, ως πρακτική και κοινωνική αναγκαιότητα.

Οι εξελίξεις, οι κοινωνικές μεταβολές και οι εκσυγχρονισμοί που έχουν σημειωθεί σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής (πολιτικός γάμος, νομιμοποίηση των εκτρώσεων, τεχνητή γονιμοποίηση, δωρεά οργάνων σώματος, πολυπολιτισμική πλέον κοινωνία κ.λπ.) στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αποσαφηνίσει ότι τα προτάγματα της ελευθερίας της συνείδησης, της ελευθερίας της βούλησης και της αυτοδιάθεσης, της ελεύθερης διάθεσης του ανθρώπινου σώματος στη ζωή και το θάνατο δε βρίσκονται σε αντίθεση γενικότερα με τις παραδόσεις της κοινωνίας μας, ούτε βεβαίως με το ορθόδοξο δόγμα. Δόγμα που, ανεξάρτητα από τα κατά καιρούς αρνητικά φαινόμενα, είναι σήμερα, όπως ήταν πάντοτε, διαλογικό και πάντως σύμφωνο με το κοινοτικό και δημοκρατικό γενικά χαρακτήρα της ελληνικής εκκλησίας. Δόγμα συμφιλιωμένο με την καθημερινή ζωή και τις κοινωνικές ανάγκες των ανθρώπων. Από εδώ νομίζω ότι απορρέει και η δυνατότητα ορισμένης βαθμίδας κληρικών να παντρεύονται. Πιστεύω ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία διαμόρφωσε αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και από το εξαιρετικά σημαντικό ιστορικό γεγονός ότι δεν απέκτησε ποτέ κρατική, πολιτικο-στρατιωτική και οικονομική εξουσία και υπόσταση. Οι εμπλοκές, διασυνδέσεις και ταυτίσεις της ηγεσίας της Εκκλησίας με τις εκάστοτε κρατικές εξουσίες, ιδιαίτερα οδυνηρές ορισμέ-

Αποτέφρωση των νεκρών αίτημα των καιρών

νες φορές, αποτελούν ένα άλλο ενδιαφέρον επίσης, ιστορικό θέμα μιας άλλης συζήτησης.

Είναι γνωστό σε όλους ότι διάφορα άλλα χριστιανικά δόγματα, καθολικισμός, προτεσταντισμός, με προϋποθέσεις ή όχι, επιτρέπουν την αποτέφρωση των νεκρών. Διαδικασία ευρύτατα πλέον διαδεδομένη σε Ευρώπη, Αμερική, Αυστραλία, κ.α. Δεν είναι χωρίς σημασία το επιχείρημα ότι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες της Ευρώπης και της Αμερικής επιτρέπουν ή δεν αντιτίθενται στην επιλογή της αποτέφρωσης της σορού των ορθοδόξων νεκρών τους.

Καθίσταται πλέον, πιστεύω, σαφές ότι για την αποτέφρωση των νεκρών η διεύρυνση της νομοθετικής ρύθμισης για την εθελούσια μετά θάνατον αποτέφρωση σε όλους τους πολίτες ορθόδοξους και μη, θα είναι ένα σημαντικό βήμα στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας.

Ας ελπίσουμε ότι η κυβέρνηση θα ανταποκριθεί επιτέλους στο αίτημα ώστε η χώρα μας να ευθυγραμμιστεί με τις διεθνείς υποχρεώσεις της.

Ζωγράφου 20-4-2005

Γιάννης Γ. Ρέγκας
τέως Αντιδήμαρχος Δήμου Ζωγράφου
τέως Αντιπρόεδρος Εθνικού Κτηματολογίου

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

- Πού μπορεί να γίνει σήμερα μια αποτέφρωση νεκρού, που θα πεθάνει στην Ελλάδα;

Η αποτέφρωση της σορού κάποιου που θα πεθάνει στην Ελλάδα μπορεί να γίνει μόνο στο εξωτερικό γιατί δεν είναι δυνατή η κατασκευή και λειτουργία ενός κέντρου αποτέφρωσης νεκρών στην Ελλάδα λόγω της μη ύπαρξης νομοθετικού πλαισίου το οποίο να καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις κατασκευής και λειτουργίας του.

- Ποιες ενέργειες απαιτούνται για να γίνει μια αποτέφρωση νεκρού στο εξωτερικό;

Θα πρέπει, ο θανών, όσο ζούσε ή οι συγγενείς πρώτου βαθμού, μετά το θάνατο, να έχουν συμπληρώσει μια δήλωση του Ν 1599/86 επικυρωμένη από δημόσια αρχή στην οποία να δηλώνουν υπεύθυνα ότι η τελευταία επιθυμία του νεκρού ήταν η αποτέφρωση της σορού του. Οι συγγενείς θα πρέπει να επικοινωνήσουν με κάποιο γραφείο τελετών ή με την «Επιτροπή για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα» για την προετοιμασία των διαδικασιών που απαιτούνται και τη συνεννόηση με το αποτεφρωτήριο του εξωτερικού που θα γίνει η αποτέφρωση.

- Πόσο διαρκεί μια αποτέφρωση νεκρού;

Η διαδικασία της αποτέφρωσης διαρκεί 75-90 λεπτά.

- Πότε γίνεται η αποτέφρωση μετά το θάνατο;

Η αποτέφρωση της σορού γίνεται συνήθως 2-3 ημέρες μετά τη μετάβασή της στο εξωτερικό και υπάρχει αρκετός χρόνος εάν επιθυμούν οι συγγενείς να ταξιδέψουν και να παραβρεθούν στο αποτεφρωτήριο. Η σορός που πρόκειται να μεταφερθεί στο εξωτερικό ταριχεύεται υποχρεωτικά και έτσι δεν υπάρχει κίνδυνος σήψης της σορού. Για τη μετά-

βαση της σορού στο εξωτερικό απαιτούνται 2-3 ημέρες για τις αναγκαίες προετοιμασίες, μεταφράσεις εγγράφων, πρόσκληση επιτροπών κ.ά. Συνολικά, η αποτέφρωση γίνεται 5-6 ημέρες μετά τον θάνατο.

- Γίνεται θρησκευτική τελετή πριν την αποτέφρωση;

Η θρησκευτική τελετή είναι ανεξάρτητη από τη διαδικασία της αποτέφρωσης. Το γραφείο τελετών που έχει αναλάβει την τελετή μπορεί να την εκτελέσει σε οποιοδήποτε ιερό ναό ζητήσει η οικογένεια.

- Πότε παραδίδεται η τέφρα;

Σε περίπτωση που κάποιοι συγγενείς παραβρεθούν στην αποτέφρωση μπορούν να παραλάβουν οι ίδιοι την τέφρα, διαφορετικά θα σταλεί πίσω στην Ελλάδα σε διάστημα 7-10 ημερών από την αποτέφρωση, στη διεύθυνση του γραφείου τελετών ή στην «Επιτροπή για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα».

- Τι γίνεται η τέφρα;

Η τέφρα σύμφωνα με τα διεθνή κρατούντα και τη νομοθεσία της κάθε χώρας α) θάβεται μέσα στη γη σε ένα νεκροταφείο β) παραμένει σε έναν ειδικό χώρο που φυλάσσονται οι τεφροδόχοι και ονομάζονται τεφροφυλάκια, αντίστοιχα των οστεοφυλακίων γ) διασπείρεται σε χώρους που ήταν η τελευταία επιθυμία του θανόντος ή των στενών συγγενών δ) φυλάσσεται μέσα σε τεφροδόχους στα σπίτια ή σε χώρους που επιθυμούν οι συγγενείς.

- Πόσο στοιχίζει μια αποτέφρωση σήμερα;

Με την παρέμβαση της Ελληνικής «Επιτροπής για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα», μια αποτέφρωση στο εξωτερικό, σήμερα, στοιχίζει περίπου όσο και μια απλή ταφή. Έτσι για μια αποτέφρωση στο εξωτερικό χωρίς τελετή, η τιμή δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 3.500 ευρώ. Σε περίπτωση τελετής το κόστος θα προκύψει ανάλογα με το τι θα ζητήσει η οικογένεια από το γραφείο τελετών.

- Ποιες θρησκείες δέχονται και ποιες αντιδρούν στην αποτέφρωση των νεκρών;

Την επιλογή της αποτέφρωσης των νεκρών αποδέχεται ο Βουδισμός, Ινδουϊσμός και ο Ταοϊσμός ως βασική προϋπόθεση του τελετουργικού τους. Όλα τα χριστανικά δόγματα Καθολικοί - Ευαγγελιστές, Διαμαρτυρόμενοι, Ορθόδοξοι πλην της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος. Αντίθετοι στην αποτέφρωση των νεκρών είναι ο Ζωροαστρισμός, οι Ορθόδοξοι Ιουδαίοι, οι Μουσουλμάνοι και οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Εκκλησίας της Ελλάδος.

- Γίνεται αποτέφρωση οστών;

Γίνεται αποτέφρωση οστών και το κόστος δεν υπερβαίνει το ποσό των 350 ευρώ. Πληροφορίες για τη διαδικασία παραλαβής και μεταφοράς των οστών από το οστεοφυλάκιο για αποτέφρωση μπορείτε να πάρετε από τα τηλέφωνα της «Επιτροπής για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα».

- Γίνεται αποτέφρωση κατοικιδίων ζώων;

Στην Ελλάδα υπάρχουν αρκετά αποτεφρωτήρια κατοικιδίων ζώων. Στην περίπτωση που κάποιος ενδιαφέρεται για την αποτέφρωση της σορού του κατοικίδιου ζώου του, μπορεί να πάρει σχετικές πληροφορίες από την «Επιτροπή για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα» τηλ.: 210 7759184, 210 7714520, 210 7714998, fax 210 7717632.

- Η οικογένεια μπορεί να εισπράξει το βιοήθημα κηδειών των ασφαλιστικών ταμείων στην περίπτωση της αποτέφρωσης;

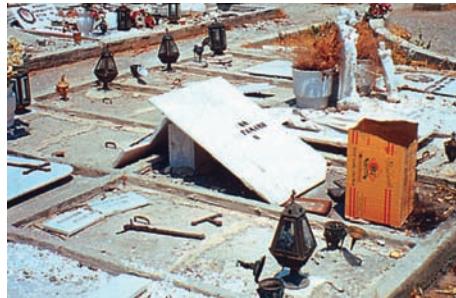
Με απόφαση του Νομικού Συμβουλίου του κράτους υποχρεώνονται τόσο το ΙΚΑ όσο και όλα τα ασφαλιστικά ταμεία να καταβάλουν τα χρήματα του επιδόματος κηδείας και στην περίπτωση της αποτέφρωσης του νεκρού.

ΝΑΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ

Την αναγνωρισμένη ως την πιο υγιεινή μέθοδο
διάθεσης των νεκρών
από όλες τις επίσημες αρχές υγείας στον κόσμο.

Τώρα όσο το κόστος μιας απλής ταφής.

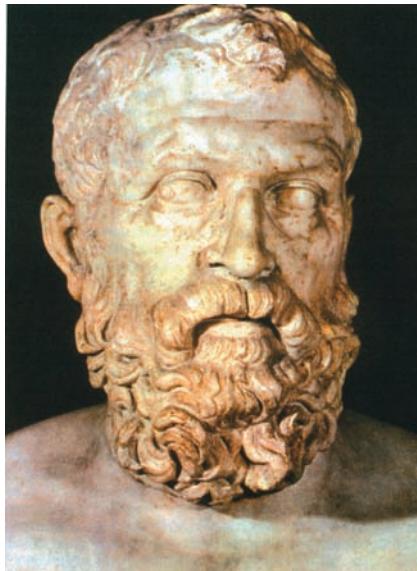

ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΕΥΤΕΛΙΣΜΟ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Όχι στις εικόνες φρίκης και παρακυμής των Ελληνικών νεκροταφείων.
Όχι στην απάνθρωπη υποχρεωτική εκταφή σε τρία χρόνια.
Όχι στο μακάβριο θέαμα των μη αποσυντιθεμένων σορών.
Όχι στα παράλογα έξοδα κατασκευής και συντήρησης τάφων μόνο για τρία χρόνια.
Όχι στα έξοδα διατήρησης των οστών στα οστεοφυλάκια.
Όχι στη μακρόχρονη αναμονή αναζήτησης τάφου.
Όχι στη μόλυνση του περιβάλλοντος και του υδροφόρου ορίζοντα.

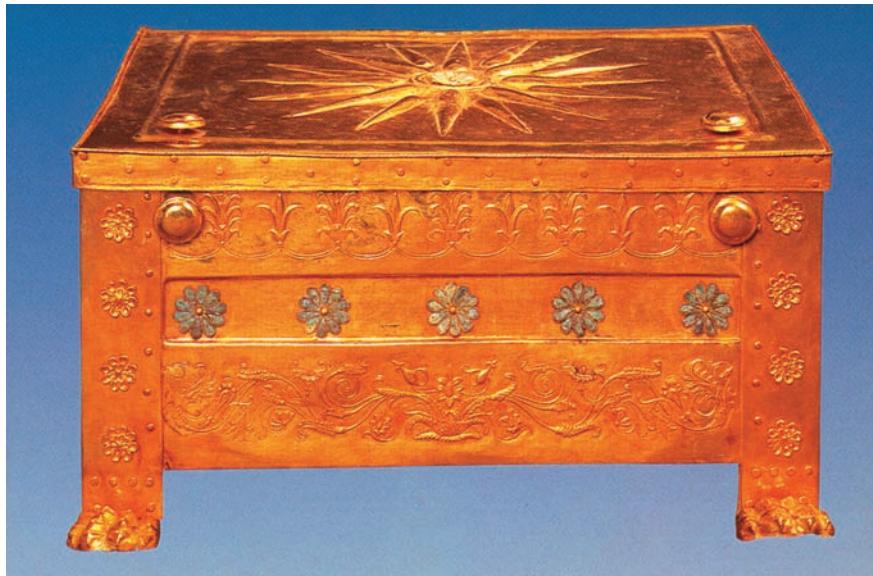
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗΣ

Τόσο η ταφή όσο και η αποτέφρωση των νεκρών αναφέρονται στις ανθρώπινες συνήθειες, σε όλη τη γη, από αρχαιοτάτων χρόνων. Οι επιστήμονες συμφωνούν ότι η αποτέφρωση των νεκρών ξεκίνησε το 3000 π.Χ. στην αρχή της Λίθινης εποχής στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Το έθιμο της αποτέφρωσης ταξίδεψε με νομαδικούς λαούς για τους οποίους αποτελούσε και πρακτική συνήθεια (με την αποτέφρωση και τη μεταφορά της τέφρας, είχαν πάντα μαζί τους προγόνους τους). Ευρήματα αποτέφρωσης έχουν εντοπιστεί στη Ρωσία, Βρετανικές νήσους, Ισπανία, Πορτογαλία, Ουγγαρία, Βόρεια Ευρώπη, Ιρλανδία. Από το 1200 π.Χ. έως τον πρώτο αιώνα μ.Χ. η αποτέφρωση των νεκρών γίνεται πολύ συνηθισμένο φαινόμενο στην Ελλάδα. Στον Κεραμεικό καθώς και σε πολλά νεκροταφεία, σε όλες σχεδόν τις γνωστές πόλεις της Αρχαίας Ελλάδας, έχουν βρεθεί πολλές τεφροδόχοι και λάρνακες.

Σόλων ο Αθηναίος (640 - 560 π.Χ.)

Ο Όμηρος περιγράφει πλήθος περιπτώσεων αποτέφρωσης, όπως του Πάτροκλου, του Αχιλλέα, του Έκτορα. Παρουσιάζει τον Νέστορα να προτρέπει τους Αχαιούς να αποτεφρώνουν τους νεκρούς τους. Αποτέφρωση και διασκορπισμός της τέφρας έγινε σύμφωνα με επιθυμία του στη σορό του νομοθέτη Σόλωνα. Στα ευρήματα των τάφων της Βεργίνας η τέφρα του Φιλίππου του Β', πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, βρέθηκε μαζί με τα κόκαλά του στη χρυσή τεφροδόχο λάρνακα την οποία κοσμούσε το οκτάκτινο αστέρι σύμβολο της δυναστείας των Μακεδόνων.

Η χρυσή τεφροδόχος λάρνακα του Φιλίππου του Β'.
Μουσείο Βεργίνας.

Κολοσσιαίο άγαλμα
του Μ. Κωνσταντίνου
στην Ρώμη.

Οι Ρωμαίοι υιοθέτησαν από τους Έλληνες την αποτέφρωση των νεκρών. Όμορφα διακοσμημένες τεφροδόχοι αυτής της περιόδου έχουν βρεθεί και περισυλλεγεί σε ειδικά κτίρια (columbaria).

Κατά τον 3ο αι. μ.Χ. με τη ραγδαία διάδοση του Χριστιανισμού και την ισχυρή επίδραση των γνωστών αντιλήψεων (περί αναστάσεως νεκρών, περί μελλούσης κρίσεως κ.λπ.) αρχίζουν να αλλάζουν τα ταφικά έθιμα και να κυριαρχεί η ολόσωμη ταφή των νεκρών.

Όταν ο Μέγας Κωνσταντίνος αποφάσισε με διάταγμα ότι ο χριστιανισμός

*Columbaria ονομάζονται οι χώροι στους οποίους φυλάσσονται
οι τεφροδόχοι στα αποτεφρωτήρια του εξωτερικού.*

Θα αποτελεί την επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας, η αποτέφρωση άρχισε να εξαλείφεται και να υποκαθιστάται ολοκληρωτικά σχεδόν από το ιουδαϊκό έθιμο της ταφής, το οποίο έχει κυριαρχήσει ως έθιμο ολοκληρωτικά και στον Χριστιανισμό. Οι Ιουδαίοι εφάρμοζαν την ολόσωμη ταφή των νεκρών σύμφωνα με την απόφαση του Θεού τους νόμους του Μωσή και τις υποδείξεις των σοφών. Είχε καταστεί γι' αυτούς η ταφή των νεκρών ένα έθιμο, ένα έθος. Ο ενταφιασμός του Ιησού πραγματοποιήθηκε έτσι σύμφωνα με το ιουδαϊκό έθιμο της ταφής, όπως μας πληροφορεί και ο Ευαγγελιστής Ιωάννης (Ιω 19,40) (βλέπε «Η καύση των σωμάτων» Π.Ι. Μπούμη καθ. Πανεπ. Αθηνών, σελ. 7).

Εν τούτοις σε μερικές έκτακτες και κατεπείγουσες περιπτώσεις (πόλεμοι, λοιμοί κ.ά.) εφαρμόστηκε η ομαδική ταφή και η αποτέφρωση νεκρών για την αποφυγή θανατηφόρων επιδημιών και μόλυνσης των ζώντων.

Από τους χώρους του αποτεφρωτηρίου του Westerveld στην Ολλανδία.

ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η νεότερη ιστορία της αποτέφρωσης έχει τις ρίζες της στον 19ο αιώνα όταν ο Ιταλός καθηγητής Μπρουνέττι τελειοποίησε έναν κλίβανο αποτέφρωσης τον οποίο παρουσίασε στην Παγκόσμια Έκθεση της Βιέννης το 1873. Πολλοί επιστήμονες άρχισαν να βλέπουν την αποτέφρωση ως υγειονομική λύση αντί της ταφής και άλλοι ως σημαντικά οικονομικότερη.

Το 1874 στο Μιλάνο της Ιταλίας, το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε την εφαρμογή της αποτέφρωσης. Το 1874 ιδρύθηκε από τον χειρουργό της Βασίλισσας Βικτωρίας, Σερ Χένρυ Τόμσον, ο Οργανισμός Αποτέφρωσης της Μεγάλης Βρετανίας. Το πρώτο αποτεφρωτήριο

στην Αγγλία ολοκληρώθηκε το 1879 στο Γουόκινγκ Σάρρεϊ αλλά δεν χρησιμοποιήθηκε για τα πρώτα πέντε χρόνια μέχρι τα αγγλικά δικαστήρια να νομιμοποιήσουν την αποτέφρωση.

Τον Δεκέμβριο του 1878 λειτούργησε στην πόλη Γκόθα της Γερμανίας το πρώτο αποτεφρωτήριο μετά από μακροχρόνιες προσπάθειες του τοπικού συλλόγου για τη δημιουργία κέντρου αποτέφρωσης νεκρών.

Το κίνημα υπέρ της αποτέφρωσης πρωτοεμφανίστηκε στις Η.Π.Α. το 1876. Το πρώτο αποτεφρωτήριο χτίστηκε στην Ουάσιγκτον. Το 1881 δημιουργήθηκε η New York Cremation Society και λίγα χρόνια αργότερα η Cremation Association of America. Το 1913 ο Σύλλογος Αποτέφρωσης των Ηνωμένων Πολιτειών διέθετε 52 αποτεφρωτήρια με 10.000 περίπου καταγεγραμμένες αποτεφρώσεις. Με στοιχεία του 2002 υπάρχουν 1.835 αποτεφρωτήρια με 678.890 αποτεφρώσεις, το 27,78% των θανάτων ετησίως.

Το 1937 ιδρύθηκε στο Λονδίνο η Διεθνής Ομοσπονδία Αποτέφρωσης (I.C.F) ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με σκοπό την προώθηση της αποτέφρωσης παγκοσμίως με τα πιο υψηλά κριτήρια.

Το 1966 η Διεθνής Ομοσπονδία Αποτέφρωσης αναγνωρίστηκε και ενετάχθη στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο του Ο.Η.Ε. Η Ομοσπονδία έχει διαπιστευμένους εκπροσώπους στα επιτελεία του Ο.Η.Ε. στη Νέα Υόρκη και στα γραφεία του Ο.Η.Ε. στη Βιέννη όσο και τη Γενεύη. Επιπλέον έχει διορίσει εκπροσώπους σε τέσσερις περιφερειακές επιτροπές για Αφρική, Ευρώπη, Λατινική Αμερική, Καραϊβική, Ασία και Ειρηνικό Ωκεανό.

Σημαντική είναι η συνεισφορά της Διεθνούς Ομοσπονδίας Αποτέ-

*To νέο Διοικητικό Συμβούλιο της ICF.
Από αριστερά:
Peter MacLean,
Henry Keizer,
Gerald Sullivan,
Elisa Krcilek,
Fok de Wit,
Roger Arber.*

φρωσης για την άρση της απαγόρευσης της αποτέφρωσης των Ρωμαιοκαθολικών και από το 1966 επετράπη η αποτέφρωση από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.

Οι σκοποί της Ομοσπονδίας που ορίζονται στους κανονισμούς είναι οι εξής:

- Να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την αποτέφρωση (πλεονεκτήματα, απόψεις, μεταξύ άλλων από υγιεινολογική, ηθική, οικονομική και αισθητική πλευρά).
- Να απλοποιούν τη διαδικασία της αποτέφρωσης και να διασφαλίζουν μια γενική αναγνώριση της τελετής.
- Να απελευθερώνουν την αποτέφρωση από περιορισμούς στις χώρες που δεν υπάρχει αικόμα αποτέφρωση.
- Να φέρει την αποτέφρωση στο ίδιο επίπεδο με τον ενταφιασμό, συμπεριλαμβανομένων και των εκκλησιαστικών κύκλων.
- Να απαλείφει τα προβλήματα που προκύπτουν από τη μεταφορά της τέφρας του αποτεφρωμένου προσώπου από τη μία χώρα στην άλλη.

Στόχοι:

- Προώθηση απαραίτητων εξηγήσεων στα μέλη, το κοινό και κάθε είδους οργανισμό που σχετίζεται με τις τεχνικές διαδικασίες και την πρακτική λειτουργικότητα της αποτέφρωσης.

- Εφαρμογή συμφωνιών μεταξύ οργανισμών που σχετίζονται με την αποτέφρωση.
- Προώθηση της αποτέφρωσης παγκοσμίως.
- Έλεγχο των διεθνών υπηρεσιών αποτέφρωσης και δημοσίευση επί- σημων αναφορών από τη διεξαγωγή αυτών των υπηρεσιών.
- Διαπραγμάτευση με εκκλησιαστικές και κυβερνητικές αρχές με σκο- πό να μπορεί να γίνει δυνατή η αποτέφρωση ή να απλοποιηθεί.
- Συνεργασία με οργανισμούς που συνδέονται στενά με την αποτέ- φρωση.

Κώδικας Ηθικών Αρχών

1. Αξιοπρεπής αποτέφρωση

Η αποτέφρωση καθ' όλη τη διάρκειά της πρέπει να διεξάγεται με σεβασμό και αξιοπρέπεια.

2. Προστασία της ανθρώπινης σορού

Η ανθρώπινη σορός πρέπει να είναι ντυμένη κατάλληλα και να προ- στατεύεται σύμφωνα με τα τοπικά έθιμα και τις αναγνωρισμένες εφαρμογές.

3. Ξεχωριστή αποτέφρωση - 'Όχι ανακατωμένες τέφρες

Όλες οι αποτεφρώσεις πρέπει να διεξάγονται ξεχωριστά για να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει ανακάτεμα των τεφρών.

4. Αποτέφρωση των ανθρώπινων μελών

Μόνο τα ανθρώπινα μέλη πρέπει να αποτεφρώνονται στα αποτε- φρωτήρια.

5. Προσωπικό δικαίωμα να αποφασίσει ο καθένας για τη διάθεση της τέφρας του

Είναι προσωπικό δικαίωμα του καθενός ο τρόπος που θα διαλέξει για τη διάθεση της τέφρας του.

6. Η αποτέφρωση, επίσημος όρος

Η αποτέφρωση πρέπει να είναι η επίσημη λέξη που θα χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει τη μέθοδο.

7. Αναγνώριση του εκλιπόντος προσώπου μέχρι την τελευταία διαδικασία της αποτέφρωσης

Συγκεκριμένα βήματα πρέπει να ακολουθούνται ώστε να διασφαλίστεί η ταυτότητα του εκλιπόντος προσώπου κατά την άφιξή του στο αποτεφρωτήριο, κατά τη διάρκεια της αποτέφρωσης μέχρι τη διασπορά της τέφρας.

8. Απαγόρευση της εμπορευματικοποίησης των προϊόντων ή του υπόλοιπου της αποτέφρωσης

Τα προϊόντα ή το υπόλοιπο της αποτέφρωσης δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν για κανένα εμπορικό σκοπό.

9. Όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται στην αποτέφρωση να είναι περιβαλλοντολογικά ελεγμένα

10. Έμπειρο προσωπικό

Τα άτομα που εμπλέκονται με την αποτέφρωση πρέπει να είναι ικανά και με τα απαραίτητα προσόντα.

11. Τήρηση των ηθικών αρχών από το προσωπικό

Το προσωπικό θα πρέπει να τηρεί των κώδικα των ηθικών αρχών.

12. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να διαλέξουν να αποτεφρώθούν

Η Παγκόσμια Οργάνωση αποτέφρωσης δύο φορές έχει αποστείλει επιστολές προς τους Πρωθυπουργούς της Ελλάδος κ.κ. Κ. Σημίτη και Κ. Καραμανλή και προς τους υπουργούς Εσωτερικών κ.κ. Κ. Σκανδαλίδη και Πρ. Παυλόπουλο, εκφράζοντας την προσδοκία της για τη νομοθετική ρύθμιση του θέματος της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα χωρίς να πάρει καμία απάντηση.

Από τους χώρους του αποτεφρωτηρίου του Westerveld στην Ολλανδία.

Η αποτέφρωση αναγνωρίζεται από τις δημόσιες αρχές υγείας όλων σχεδόν των κρατών μελών της Ε.Ο.Κ. ως η πιο υγιεινή μέθοδος διάθεσης των νεκρών. Στις περισσότερες σημαντικές πόλεις υπάρχουν ένα και περισσότερα αποτεφρωτήρια. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε: Αυστρία 11 αποτεφρωτήρια όπου το 23% επιλέγουν την αποτέφρωση, στο Βέλγιο 10 αποτεφρωτήρια και το 38% επιλέγουν την αποτέφρωση, Τσεχία 27 αποτεφρωτήρια το 78% επιλέγουν την αποτέφρωση, Δανία 32 αποτεφρωτήρια το 72% επιλέγουν την αποτέφρωση, Φιλανδία 20 αποτεφρωτήρια το 30% επιλέγουν την αποτέφρωση, Γαλλία 107 αποτεφρωτήρια το 21% επιλέγουν την αποτέφρωση, Γερμανία 121 αποτεφρωτήρια το 41% επιλέγουν την αποτέφρωση, Μεγάλη Βρετανία 244 αποτεφρωτήρια το 73% επιλέγουν την αποτέφρωση, Ουγγαρία 11 αποτεφρωτήρια το 37% επιλέγουν την αποτέφρωση, Ιρλανδία 3 αποτεφρωτήρια το 8% επιλέγουν την αποτέφρωση, Ιταλία 37 αποτεφρωτήρια το 8% επιλέγουν την αποτέφρωση, Λουξεμβούργο 1 αποτεφρωτήριο το 37% επιλέγουν την αποτέφρωση, Ολλανδία 59 αποτεφρωτήρια το 51% επιλέγουν την αποτέφρωση, Νορβηγία 40 αποτεφρωτήρια το 32% επιλέγουν την αποτέφρωση, Πορτογαλία 4 αποτεφρωτήρια το 24% επιλέγουν την αποτέφρωση, Ισπανία 95 αποτεφρωτήρια το 22% επιλέγουν την αποτέφρωση, Σουηδία 69 αποτεφρωτήρια το 71% επιλέγουν την αποτέφρωση.

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΣΗΜΕΡΑ

Εσωτερικός χώρος αποτεφρωτηρίου.

Εικόνες φρίκης και παρακμής στα ελληνικά νεκροταφεία.

Σύγχρονη τεφροδόχος.

Τα αποτεφρωτήρια των νεκρών είναι υπερσύγχρονοι κλίβανοι οι οποίοι συνήθως λειτουργούν με αέριο ή πετρέλαιο, εντός των οποίων εισέρχεται η σορός με το φέρετρο αφού πρώτα έχουν αφαιρεθεί όλα τα μεταλλικά αντικείμενα τόσο από τη σορό όσο και από το φέρετρο. Τόσο ο μηχανολογικός εξοπλισμός όσο και τα φίλτρα στα σύγχρονα αποτεφρωτήρια είναι τόσο ασφαλή για θέματα περιβάλλοντος που για τα περισσότερα από αυτά δίνονται άδειες λειτουργίας εντός του οικιστικού ιστού στις πόλεις που λειτουργούν.

Σε χρόνο από 1-1.30 της ώρας από την είσοδο της σορού στον κλίβανο έχει ολοκληρωθεί η αποτέφρωση και η εναπομείνασα τέφρα συλλέγεται και παραδίδεται στους οικείους του νεκρού εντός ειδικής ληκύθου μαζί και τα μεταλλικά τυχόν αντικείμενα τα οποία δεν ήταν δυνατόν να αφαιρεθούν πριν την αποτέφρωση. Το συνολικό βάρος της εναπομείνασας τέφρας είναι μεταξύ 2-3 κιλά.

Η εναπομείνασα τέφρα, προϊόν της απο-

'Όλα όσα πρέπει να ξέρετε για την αποτέφρωση των νεκρών

τέφρωσης της σορού σε πολύ υψηλές θερμοκρασίες, είναι εντελώς καθαρή και ακίνδυνη.

Η αποτέφρωση των νεκρών τυχάνει σήμερα μεγάλης προτίμησης σε όλον τον κόσμο για πολλούς λόγους:

1. Απαλλάσσει τις οικογένειες των νεκρών από την υποχρέωση της υποχρεωτικής εκταφής της σορού των συγγενών τους σε 3 χρόνια μετά την ταφή και την τραγική και μακάβρια υποχρέωση των συγγενών στη θέα, της σε πολλές περιπτώσεις, μη αποσυνθεμένης σορού.
2. Απαλλάσσει από τα έξοδα της κατασκευής και συντήρησης ενός τάφου μόνο για τρία χρόνια!
3. Προστατεύεται το περιβάλλον (γη και υδροφόρος ορίζοντας) των νεκροταφείων, τα περισσότερα των οποίων είναι, δυστυχώς, εντός του οικιστικού ιστού των πόλεων κ.ά.

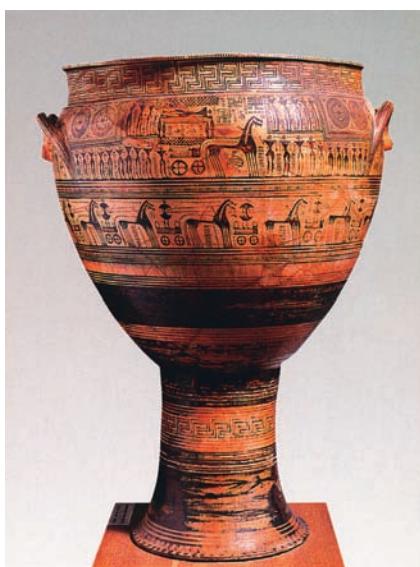
Έτσι παγκοσμίως τα ποσοστά των ανθρώπων που επιλέγουν την αποτέφρωση από την ταφή αυξάνονται συνεχώς.

Στα αποτεφρωτήρια του εξωτερικού, δίπλα στην αίθουσα αποτέφρωσης υπάρχει αίθουσα για την τέλεση της νεκρώσιμης τελετής και αίθουσα συλλυπητηρίων, όπου προσφέρονται μετά την τελετή αφεψήματα.

Εσωτερικοί χώροι αιθουσών συλλυπητηρίων και παροχής αφεψημάτων μετά την τελετή στο αποτεφρωτήριο του Westerveld στην Ολλανδία.

Η ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αττικός γεωμετρικός κρατήρας.
Εκφορά νεκρού. Αθήνα, Εθνικό
Αρχαιολογικό Μουσείο.

των νεκρών είναι μια μέθοδος καταστροφής του πτώματος και εφόσον δεν προσκρούει στον ποινικό νόμο (ούτε δολοφονία είναι, ούτε προσβολή της μνήμης του νεκρού) ούτε άλλως πως απαγορεύεται, δεν βλέπω για ποιον λόγο να απαιτείται ειδική διάταξη νόμου διά να ενεργηθεί. Άλλωστε, στα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτεύματα ο πολίτης δύναται να πράξει κάθε τι που δεν απαγορεύεται ρητά από το νόμο και όχι μόνο ότι επιτρέπεται από αυτόν». Και συμπερασματικά αναφέρει στην εργασία του: «Η καύση των νεκρών και το Σύνταγμα», «τάσσομαι υπέρ της απόψεως ότι η καύση των νεκρών δεν είναι δυνατόν να καταστεί διά νόμου υποχρεωτική. Αντίθετα, όποιος θέλει, έχει το δικαίωμα να ορίσει με τη διαθήκη του ότι επιθυμεί όπως το σώμα του, μετά το θάνατό του, αποτεφρωθεί. Και η επιθυμία του αυτή πρέπει να γίνει σεβαστή, η δε Πολιτεία δεν μπορεί να απαγορεύσει,

Η μελέτη της ιστορίας αποδεικνύει ότι στην αρχαιότητα στην Ελλάδα απαντώνται και η ταφή και η αποτέφρωση των νεκρών. Χαρακτηριστικές είναι οι αναφορές στην Ιλιάδα και τα αρχαιολογικά ευρήματα με τεφροδόχους, λάρνακες.

Μετά την εμφάνιση του Χριστιανισμού στον Ελληνικό χώρο η ταφή επεβλήθη της αποτέφρωσης. Η άποψη ότι ο νεκρός πρέπει να ενταφιάζεται δεν είναι δόγμα, είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιας πρακτικής, είναι έθιμο. Κατά τον Αναστάσιο Μαρίνο, Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας: «Η αποτέφρωση

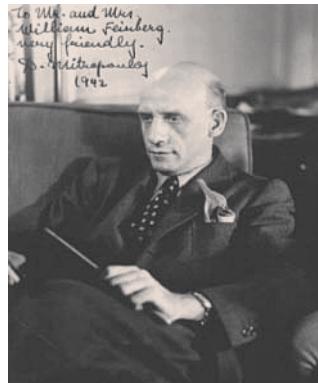
Όλα όσα πρέπει να ξέρετε για την αποτέφρωση των νεκρών

στην περίπτωση αυτή, την καύση του πτώματος. Εάν ο νεκρός δεν είχε ορίσει διά διαθήκης την επιθυμία του, δύνανται να αποφασίσουν περί αυτού οι κληρονόμοι του».

Οι πρώτες κινήσεις για την επαναφορά της αποτέφρωσης αναφέρονται στα έτη 1912-1917. Το 1941 το Δ.Σ. του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών υπό την προεδρία του Μ. Καρζή τάσσεται δημόσια υπέρ της αποτέφρωσης. Το 1943 το Πρωτοδικείο Αθηνών εκδίδει την πρώτη απορριπτική απόφαση με το αιτιολογικό ότι η αποτέφρωση αντίκειται στα χρηστά ήθη των Ελλήνων. Το 1944 απορρίπτεται με το ίδιο αιτιολογικό μια δεύτερη αίτηση σύστασης συλλόγου υπέρ της αποτέφρωσης. Όμως το 1946 η «Επιστημονική Εταιρεία προς μελέτη των διαφόρων συστημάτων μεταχείρισης των νεκρών» την οποία είχαν ιδρύσει μέλη του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών με πρόεδρο τον κ. Παπαθεοδώρου πέτυχαν την έγκριση του Πρωτοδικείου και έστω και έμμεσα ιδρύεται ο πρώτος σύλλογος υπέρ της αποτέφρωσης.

Το 1960 μετά το θάνατο του Δημήτρη Μητρόπουλου και την αποτέφρωσή του, η άρνηση της Εκκλησίας να προσφέρει νεκρώσιμη τελετή δημιουργεί μεγάλη αναστάτωση στο χώρο της Εκκλησίας και της κοινωνίας. Έγκριτοι θεολόγοι διαφοροποιούνται από την επίσημη στάση της Εκκλησίας υποστηρίζοντας την άποψη ότι το θέμα της επιλογής της ταφής ή της αποτέφρωσης δεν είναι δογματικό θέμα αλλά θέμα παράδοσης, ως εκ τούτου η Εκκλησία δεν θα πρέπει να απορρίπτει από το σώμα της τους πιστούς της που για λόγους συνείδησης και όχι επειδή η επιλογή τους αυτή γίνεται επειδή θέλουν να την προσβάλουν.

Η τέφρα της Μαρίας Κάλλας έτυχε καλύτερης μεταχείρισης και τι-

Δημήτρης
Μητρόπουλος.

Μαρία Κάλας.

μής γιατί και της αποδόθηκε η νεκρώσιμη τελετή σε παρεκκλήσιο του Παρισιού και η επίσημη εξουσία αποδίδοντας τιμή στην τελευταία της επιθυμία με την παρουσία υπουργού, διέσπειραν την τέφρα της στο Αιγαίο πέλαγος.

Μεταξύ του 1986 και του 1988 ορισμένοι Δήμοι, όπως ο Δήμος Καλλιθέας με την υπ' αρ. 7894/26.2.86 απόφασή του, ο Δήμος Αγίου Δη-

μητρίου με την υπ. αρ. 306/44/88 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του και ο Δήμος Ζωγράφου, τάσσονται υπέρ της αποτέφρωσης και ζητούν από το Υπουργείο Εσωτερικών να τους συνδράμει για την κατασκευή ενός αποτεφρωτηρίου. Η ηγεσία του Υπουργείου Εσωτερικών με μια χειρόγραφη απάντηση (!!!) τους γνωστοποιεί ότι η μη ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου για το ζήτημα της αποτέφρωσης, δεν τους επιτρέπει τη χρηματοδότηση των απο-

Η τέφρα της Μαρίας Κάλλας
σκορπίζεται στο Αιγαίο
από τον τότε υπουργό Πολιτισμού
Δημ. Νιάνια.

φάσεων των Δημοτικών Συμβουλίων.

Το 1986 μια κίνηση πολιτών υπέρ της αποτέφρωσης καταθέτει αίτηση για την ίδρυση συλλόγου στο Πρωτοδικείο Αθηνών, το οποίο απορρίπτει την αίτηση ως «αντιβαίνουσα στα χρηστά ήθη των Ελλήνων». Η κίνηση με την επωνυμία «Σύνδεσμος Φίλων της Αποτέφρωσης» με δραστήρια πρόεδρο την κ. Χαρά Χαλκιά έχει πραγματοποιή-

σει πολλές παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες μέχρι σήμερα και έχει συμβάλει στην προώθηση της ιδέας στην ελληνική κοινωνία. Το 1987 κατατίθεται επίσης αίτηση για την ίδρυση σωματείου με την επωνυμία «Οδύσσεια» με παρεμφερείς στόχους και σκοπούς η οποία και απορρίπτεται με την 4316/1987 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με παρεμφερή αιτιολόγηση. Όμως για την απόφαση αυτή υποβάλλεται έφεση από τα μέλη, του υπό σύσταση σωματείου η οποία εκδικάζεται τον Δεκέμβριο του 1988 στο Εφετείο Αθηνών και το οποίο με την 69/1989 ενδιαφέρουσα απόφασή του «εξαφανίζει την εκκαλούμενη απόφαση» του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, δέχεται την αίτηση ίδρυσης του σωματείου και την εγκρίνει. Ιδρύεται έτσι, ύστερα από μια δίχρονη δικαστική περιπέτεια η «Οδύσσεια» με πρόεδρο την γνωστή ακτιβίστρια κ. Νίκη Λεοντίου, αντιπρόεδρο τον κ. Γιάννη Ρέγκα αντιδήμαρχο τότε Ζωγράφου, γενικό γραμματέα τον γνωστό δημοσιογράφο κ. Γιώργο Βότση κ.ά. οι οποίοι με πολλαπλές παρεμβάσεις τους προωθούν την ιδέα της αποτέφρωσης στην ελληνική κοινωνία και ασκούν πιέσεις για τη νομοθετική ρύθμιση του θέματος. Την ίδια περίοδο ιδρύεται και ο «Πανελλήνιος Σύλλογος Υποστηρικτών της Αποτέφρωσης Νεκρών». Οι εφημερίδες, τα περιοδικά, τα μέσα ενημέρωσης, όλη αυτή την περίοδο ανταποκρίνονται στην ιδέα και ενημερώνουν την κοινή γνώμη.

Το 1987 ο Δήμαρχος Αθηνών κ. Μ. Έβερτ επαναφέρει το θέμα ζητώντας επίσημα από την Ιερά Σύνοδο και την πολιτεία να επιτρέψουν την αποτέφρωση για όσα εκ των θυμάτων του καύσωνα που έπληξε την Αθήνα, οι δικοί τους το επιθυμούσαν, εκτονώνοντας κάπως το πρόβλημα της μη ύπαρξης χώρων ταφής, εισπράττοντας την απόρριψη του αιτήματός του από την Εκκλησία.

Η Ελλάδα σήμερα κατοικείται και αποτελεί χώρα προορισμού από εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους που οι θρησκευτικές τους πεποιθήσεις επιτρέπουν ή επιβάλλουν την μετά θάνατον αποτέφρωση. Η μη ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου που να επιτρέπει τη δυνατότητα αποτέφρωσης στην Ελλάδα, όσων εκ των ατόμων αυτών η τελευταία των

επιθυμία ήταν αυτή, αποτελεί παράβαση του άρθρου 9 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών την οποία έχει κυρώσει και η ελληνική Βουλή.

**ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗΝ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ**
4 Νοεμβρίου 1950

Άρθρον 9

1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις την ελευθερίαν σκέψεως, συνειδήσεως και θρησκείας· το δικαίωμα τούτο επάγεται την ελευθερίαν αλλαγής θρησκείας ή πεποιθήσεων, ως και την ελευθερίαν εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων μεμονωμένως ή συλλογικώς, δημοσίᾳ ή κατ' ιδίαν, διά της λατρείας, της παιδείας και της ασκίσεως των θρησκευτικών καθηκόντων και τελετουργιών.

2. Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν επιτρέπεται να αποτελέσῃ αντικείμενον ετέρων περιορισμών πέραν των προβλεπομένων υπό του νόμου και αποτελούντων αναγκαία μέτρα, εν δημοκρατική κοινωνίᾳ, διά την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της δημοσίας τάξεως, υγείας και ηθικής ή την προάσπισιν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Το 1997 συγκροτείται μια επιτροπή για τη δημιουργία ενός κέντρου αποτέφρωσης νεκρών στην Ελλάδα για άτομα των οποίων οι θρησκευτικές των πεποιθήσεις τους, το επιτρέπουν. Της επιτροπής αυτής πρωτοστατούν ξένης εθνικότητας Έλληνες υπήκοοι και συνεπικουρούμενοι από τους έγκριτους νομικούς κ.κ Α. Βγόντζα, Γ. Παπαδημητρίου, Ι. Σταμούλη κ.ά. και επιφανείς πολιτικούς προωθούν στη Βουλή των Ελλήνων το 1998 και το 2002, τροπολογίες διακομματικής υποστήριξης που ενώ δημοσίως απολαμβάνουν την επιδοκιμασία της κυβέρνησης, πρακτικά της Βουλής, και τις δεσμεύσεις των υφυπουργών κ.κ. Γ. Φλωρίδη και Γ. Μπένου ότι η

Συνέντευξη Τύπου της Επιτροπής για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα. Από αριστερά Α. Αλαβάνος, Γ. Ρέγκας, Κρίσταλ Σνάιντερ και Π. Σγουρίδης.

κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα φέρει αυτοτελές νομοσχέδιο κατόπιν των πιέσεων της ηγεσίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος, (όπως ισχυρίστηκε στις συναντήσεις του με βουλευτές και την «Επιτροπή για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα» ο υπουργός Εσωτερικών κ. Κ. Σκανδαλίδης), δεν υλοποίησαν τις υποσχέσεις των. Η επιτροπή αυτή από το 2000 αποτελεί μέλος της I.C.F. (της Παγκόσμιας Οργάνωσης Αποτέφρωσης) η οποία δυο φορές μέχρι σήμερα με επιστολές της έχει παρέμβει προς τους υπουργούς Εσωτερικών κ.κ. Σκανδαλίδη και Προκόπη Παυλόπουλο, καθώς και προς τους κ.κ. Σημίτη και Κ. Καραμανλή.

Το 2001 η επιτροπή αυτή συστήνει μια εταιρεία μη κερδοσκοπική με τον τίτλο «Επιτροπή για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα» και μεταξύ των σκοπών της έχει και την κατασκευή αποτεφρωτηρίου στην Ελλάδα.

Έτσι παρά την ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για αποτέφρωση των νεκρών στην Ελλάδα, η μη ύπαρξη ακόμα κάποιου κέντρου αποτέφρωσης νεκρών αναγκάζει τους συγγενείς των νεκρών που η επιθυμία τους ήταν η αποτέφρωση, να έρχονται μέσω των γραφείων τελετών σε επα-

Αποτέφρωση των νεκρών αίτημα των καιρών

φή με κάποιο αποτεφρωτήριο στο εξωτερικό και αφού συλλέξουν τα απαραίτητα έγγραφα να αποστέλουν τη σορό σε αποτεφρωτήρια του εξωτερικού για αποτέφρωση.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με τη σύμφωνη γνώμη του τότε υπουργού της κ. Αλέκου Παπαδόπουλου δεσμεύτηκε στη Βουλή των Ελλήνων διά του υφυπουργού κ. Γιώργου Φλωρίδη ότι θα φέρει σχετικό νομοσχέδιο όπου θα διευθετούσε το γενικότερο θέμα και των Ορθοδόξων Χριστιανών.

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ - ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Θέμα: Αποτέφρωση νεκρών προσώπων, που όσο ζούσαν οι θρησκευτικές των πεποιθήσεις επέτρεπαν την μετά θάνατο αποτέφρωση (Καθολικοί, Διαμαρτυρόμενοι, Ινδουιστές, Βουδιστές, κ.ά.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ (Υψηλούργος Εσωτερικών, Δημόσιος Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Για την καύση των νεκρών, προς την κ. Δαμανάκη απευθύνομα, σύντομα θα φέρουμε ολοκληρωμένο νομοσχέδιο, γιατί η υπόθεση βρίνει πλέον προς πλήρη ωισιωνοση, γιατί και αυτό το θέμα θα πρέπει να οντιμετωπισθεί.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ: Πότε κύριος Υπουργός;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ (Υψηλούργος Εσωτερικών, Δημόσιος Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Υποθέτω στο επόμενο τριμήνο κυρία Δαμανάκη,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ειδηση μεγάλη προς πάσα κατεύθυνση.

Απόσπασμα

από τα

πρακτικά της Βουλής

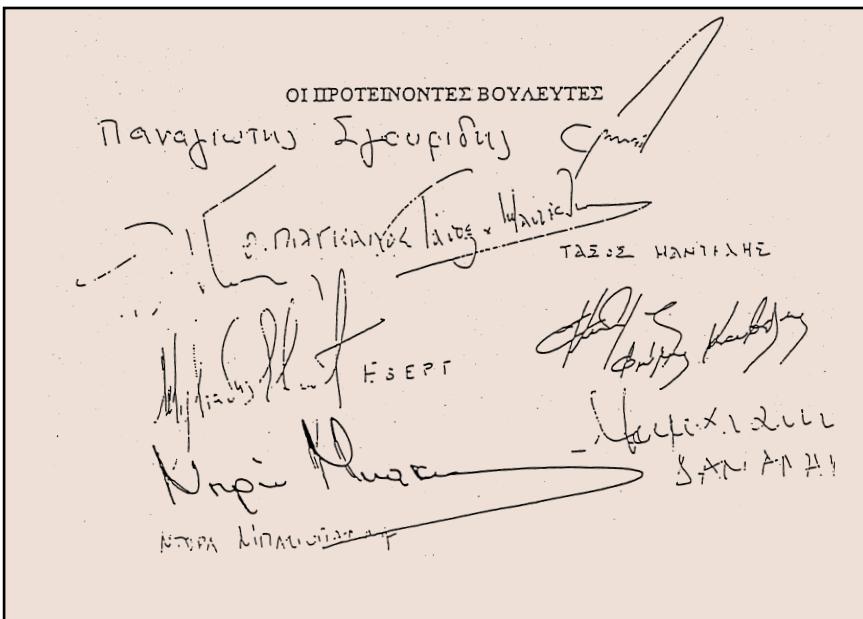
Όπου ο κ. Γεώργιος Φλωρίδης απαντώντας σε τροπολογία διακομματικής υποστήριξης (που κατετέθει στις 10 Νοεμβρίου 1998 από

τον κ. Παναγιώτη Σγουρίδη και έφερε τις υπογραφές των: κ.κ. Παναγιώτη Σγουρίδη, Λουκά Αποστολίδη, Νάσου Αλευρά, Γιώργου Ανωμερίτη, Ανδριανής Λουλέ, Στέφανου Μανίκα, Μηνά Σταυρακάκη, Φώτη Κουβέλη, Θεόδωρου Στάθη, Πάνου Λουκάκου, Μιλτιάδη Έβερτ, Γιώργου Ρόκου, Σπύρου Δανέλη) στην κ. Μαρία Δαμανάκη δεσμεύτηκε ότι με αυτοτελές νομοσχέδιο που θα έφερνε η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο του 1999, το θέμα θα είχε αντιμετωπισθεί.

'Όλα όσα πρέπει να ξέρετε για την αποτέφρωση των νεκρών

Η επιτροπή υπέβαλε σχετικό σχέδιο νόμου, άρτιας νομοπαρασκευαστικής προετοιμασίας, το οποίο επεξεργάστηκε και διατύπωσε ο γνωστός νομικός κ. Αντώνης Βγόντζας. Όμως οι κυβερνητικές αλλαγές που ακολούθησαν, οδήγησαν τις εξελίξεις σε σημείο μηδέν αφού η νέα υπουργός κ. Βάσω Παπανδρέου θέλησε, κατά πάγια τακτική, να ενημερωθεί για το θέμα από την αρχή. Κατά τη διάρκεια της υπουργίας της και παρά τις δεσμεύσεις της προς τον τότε αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Πλαναγιώτη Σγουρίδη η νομοθετική ρύθμιση ουδέποτε προωθήθηκε. Είχε, εν τω μεταξύ, πραγματοποιηθεί και η Διημερίδα της Εκκλησίας της Ελλάδος για το θέμα «Αποτέφρωση» στο ξενοδοχείο Κάραβελ, οι αποφάσεις της οποίας επηρέασαν αρνητικά το γενικότερο κλίμα και τις κυβερνητικές αποφάσεις.

Στις 15 Δεκεμβρίου 2002 συζητήθηκε στη Βουλή μια νέα τροπολογία που αφορούσε τη δυνατότητα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα για άτομα που οι θρησκευτικές τους πεποιθήσεις το επέτρεπαν. Έφερε τις υπογραφές των κ.κ. Μ. Έβερτ, Ντόρας Μπακογιάννη, Θ. Πάγκαλου, Τ. Μαντέλη, Π. Σγουρίδη, Μ. Δαμανάκη, Φ. Κουβέλη. Την τρο-

πολογία αυτή δεν αποδέχτηκε ο κ. Σκανδαλίδης και διά του εκπροσώπου του Υφυπουργού Εσωτερικών κ. Γ. Μπένου δεσμεύτηκε όπως και ο κ. Φλωρίδης το 1998 ότι θα φέρουν αυτοτελές νομοσχέδιο στη Βουλή το οποίο μέχρι και τις εκλογές του Μαρτίου του 2004 τις οποίες το κόμμα τους τις έχασε, δεν είχαν υλοποιήσει την υπόσχεσή τους. Καμία κυβέρνηση μέχρι σήμερα δεν έχει αρνηθεί τη θεσμοθέτηση του αιτήματος αλλά και καμία δεν το έχει πράξει.

ΤΑ ΝΕΑ / Παρασκευή 15 Νοεμβρίου 2002

15

Προ των πυλών η καύση νεκρών

Με νομοθετική ρύθμιση και όχι με τροπολογία το θέμα στη Βουλή

Ανοικτό άφιστο χθες στη Βουλή ο υφυπουργός Εσωτερικών κ. Σταύρος Μπένος το ενδεχόμενο να προχωρήσει σύντομα η κυβέρνηση ευνοϊκά στην οριστική ρύθμιση του ζητήματος για την καύση των νεκρών.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Δημήτρης Τζάβας

«Το θέμα πρέπει να αποσυλλέγεται τη Βουλή με νομοθετική ρύθμιση και όχι με τροπολογία στο μέλλον και όχι με τροπολογία συναδέλφων», απάντησε ο κ. Στ. Μπένος στης παραπρήποντος Βουλευτών όλων

των κομμάτων που είκαν καποθάνει σχετικές τροπολογίες και ζητούσαν να ανημερισθούν στο νομοσχέδιο για την Γενική Επιτροπή της Αμυντικής Στρατηγικής Εποχής την προστασία των νεκρών από επιτοπλό άρτη της αδεσνή Ολομέλεια της Βουλής, καθώς σε διακομιτική βάση βούλευτες επέβεναν να προχωρήσει κυβερνητική

υποθέτηση του αιτήματος κάποιου – ενδέσιο είναι εν ζωή και αν το επιθυμεί – να έχει δικαίωμα στη μετά θάνατον συντήρηση της ανθρωπότητας και οργανώσεις διαφοροποίησης σε διάσκοπους πολιτικούς, με πολλές τολμηρές και ευαισθητότητες και για αυτό το λόγο δεσμεύτηκε να το θέσει σήμερα στην προγεία του υπουργείου, αλλά και στην κυβέρνηση.

■ Σταύρος Μπένος

Αξίζει να αναφερθεί ότι το σχέδιο νόμου το οποίο ετοίμασε ο έγκριτος νομικός κ. Αντώνης Βγόντζας και το οποίο βρίσκεται στο υπουργείο Εσωτερικών υπέγραψαν κατά την περιφορά του στη Βουλή, τον Αύγουστο του 1998, οι κάτωθι βουλευτές:

Νίκος Κωνσταντόπουλος, Μηνάς Σταυρακάκης, Φώτης Κουβέλης, Δημήτρης Θάνος, Σπύρος Δανέλλης, Παναγιώτης Σγουρίδης, Μουσταφά Μουσταφά, Νάσος Αλευράς, Κώστας Μπαντουβάς, Λάμπρος Κανελλόπουλος, Στέλλα Αλφιέρη, Γιάννης Παπαδάτος, Γιάννης Σουλαδάκης, Στέφανος Μανίκας, Χρ. Σμυρλής-Λιακατάς, Γιάννης Δραγασάκης, Λουκάς Αποστολίδης, Νίκος Γκεσούλης, Γιώργος Φλωρίδης, Βαγγέλης Στάικος, Παντελής Τσερτικίδης, Ροδούλα Ζήση, Γιάννης Πετραλιάς, Πέτρος Κουναλάκης, Χρήστος Ροκόφυλλος, Δημήτρης Ντούσκας, Γκαλήπ Γκαλήπ, Βασίλης Τσιλίκας, Πέτρος Κατσιλιέρης, Γιώργος Κύρκος, Δημήτρης Τσετινές, Βαγγέλης Αργύρης, Γιάννης Κουράκης, Φώτης Χατζημιχάλης, Θεόδωρος Γεωργιάδης, Ανέστης Σαατσόγλου, Θανάσης Τσούρας, Δημήτρης Πιπεργιάς, Κίμων Κουλούρης, Νίκος Λεβογιάννης, Γιώργος Ανωμερίτης, Θανάσης Μάτης, Νίκος Σαλαγιάννης, Λεωνίδας Τζανής, Γ. Ρόκος, Ροβέρτος Σπυρόπουλος, Αντριανή Λουλέ, Πάνος Λουκάκος.

Πολλοί άλλοι βουλευτές είχαν εκφράσει το ενδιαφέρον να το υπογράψουν, αλλά εν τω μεταξύ για πρακτικούς λόγους, το εν λόγω νομοσχέδιο, κατόπιν εισηγήσεως του κ. Παναγιώτη Σγουρίδη, αποφασίστηκε να μην κατατεθεί στη Βουλή και βρίσκεται στα αρχεία της «Επιτροπής για το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα». Αντ' αυτού προκρίθηκε να υπογραφεί και να κατατεθεί η πρώτη τροπολογία η οποία και είχε τη γνωστή κατάληξη.

Μια νέα τρίτη τροπολογία κατετέθη στις 2 Δεκεμβρίου 2005 και πρόκειται να συζητηθεί στη Βουλή, που την υπογράφουν οι βουλευτές Π. Σγουρίδης, Α. Αλαβάνος, Γ. Φλωρίδης, Μ. Δαμανάκη, Ν. Αλευράς, Μ. Έβερτ, Κ. Μητσοτάκης, Ν. Γεωργιάδης, Θ. Πάγκαλος και Φ. Κουβέλης. Περιμένουμε τα αποτελέσματα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΑΦΗΣ ή ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Οι Έλληνες πολίτες που υποστηρίζουν την αποτέφρωση των νεκρών με επιχειρήματα αρκετά και όχι ευκαταφρόνητα, έχουν προκαλέσει μια γόνιμη θεολογική συζήτηση περί του θέματος «ταφή ή αποτέφρωση των νεκρών». Αυτό είναι πολύ θετικό. Ο λόγος (περί αποτέφρωσης των νεκρών) έφερε τον αντίλογο και έτσι γεννήθηκε ένας γόνιμος διάλογος που ήδη έχει αποδώσει καρπούς σοβαρού θεολογικού προβληματισμού.

Μνημονεύουμε ενδεικτικά τις αποφάσεις της Α' Προσυνοδικής Πανορθοδόξου Διασκέψεως, το έργο του Γεωργίου Αντουράκη «Ταφή, καύση και Ανάσταση νεκρών - μηνύματα από την παράδοση και την τέχνη» καθώς και τις εισηγήσεις κατά την ημερίδα την οποία οργάνωσε (3.3.1999) η Συνοδική Επιτροπή Δογματικών και Νομοκανονικών Ζητημάτων της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Ωστόσο, ο διάλογος συνεχίζεται με το παρίγορο στοιχείο ότι σε κάθε περίπτωση οι φωνές που ακούγονται είτε υπέρ της αποτέφρωσης είτε υπέρ της ολόσωμης ταφής των νεκρών είναι φωνές τίμιες με καλές προθέσεις και σοβαρή επιχειρηματολογία. Μάλιστα, όπως όλα δείχνουν, η κριτική η συνοδεύουσα τέτοιες συζητήσεις κινήθηκε σε θέματα ουσίας και ποτέ δεν εκφυλίζεται σε προσωπική αντιδικία.

Κατά θεολογική συνέπεια τελικά η λύση θα βρεθεί, υπό τον όρο βέβαια της διατήρησης της γονιμότητας του διαλόγου και της μη διολίσθησής του σε μονολόγους ή παραλογισμούς.

Στυλιανός Αραβαντινός, Θεολόγος

ΓΙΑΤΙ ΑΝΤΙΔΡΑ
Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΙΑ Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Πέντε είναι οι σπουδαιότεροι λόγοι που επέβαλαν στην Ορθόδοξη Εκκλησία την προτίμηση του ενταφιασμού ως τρόπου ταφής: α) Η αποτέφρωση των νεκρών απετέλεσε κατεξοχήν ειδωλολατρικό έθιμο, τμήμα της προγενέστερης εθνικής παράδοσης που η Ορθόδοξη Εκκλησία θέλησε να αποδοκιμάσει. β) Το δόγμα της Αναστάσεως. Η Εκκλησία διδάσκει ότι οι νεκροί θ' αναστηθούν κατά τη μέλλουσα κρίση και ότι η ανάσταση αυτή θα είναι και σωματική. γ) Το γεγονός του ενταφιασμού του Χριστού, που ιστορείται στα ευαγγελικά κείμενα. Το παράδειγμα του Χριστού, πρότυπο για τους ανά τον κόσμο χριστιανούς, ήταν αρκετό για να αποκλείσει την αποτέφρωση των νεκρών. δ) Αναφορές στην Παλαιά και Καινή Διαθήκη που εκδηλώνουν σαφή προτίμηση στον ενταφιασμό. ε) Ο ενταφιασμός ως τμήμα της Ιεράς Παραδόσεως και άρα ως επέχων ισχύ νόμου για την Εκκλησία (Μέγας Βασίλειος, Κανών 91ος).

Οι λόγοι αυτοί εξηγούν γιατί η Ορθόδοξη Εκκλησία απέκρουσε την αποτέφρωση και προτίμησε τον ενταφιασμό.

Ας δούμε αναλυτικότερα τα επιχειρήματα της Ορθοδόξου Εκκλησίας και ας αρχίσουμε από το δόγμα της Αναστάσεως. Ο Θεός, ως παντοδύναμος, μπορεί να αναστήσει το νεκρό σώμα και από την τέφρα και από τα οστά. Το θέμα δεν είναι λοιπόν δογματικό. Γιατί τότε τι θα γίνει στην ανάσταση των νεκρών με τους μάρτυρες της πίστεως που ρίχθηκαν στην πυρά από τους διώχτες τους; Ή με τους χριστιανούς που τα πτώματά τους κάηκαν σε περιόδους επιδημιών, οπότε η αποτέφρωση ήταν επιβεβλημένη για λόγους υγιεινής ή επειδή ο ενταφιασμός μεγάλου αριθμού νεκρών ήταν αδύνατος; Ακόμη και σήμερα που η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας αποκρούει την αποτέφρωση, μήπως το σώμα του νεκρού ορθόδοξου αποσυντίθεται μέσα από τις διαδικασίες τις φυσικές και εν συνε-

χεία παραμένει ο νεκρός εκεί όπου έχει ταφεί, όπως επιβάλει η παράδοσή της; Στα τρία χρόνια γίνεται υποχρεωτικά ανακομιδή των οστών, τουλάχιστον στις μεγάλες πόλεις. Τα πτώματα συνήθως δεν έχουν αποσυντεθεί οπότε ενταφιάζονται σε άλλους χώρους στο νεκροταφείο, είκοσι πόντους κάτω από το έδαφος, προκειμένου γρήγορα να αποσυντεθούν. Άλλα και τα οστά, όσα δεν τοποθετούνται στο οστεοφυλάκιο ή σε οστεοθήκη, τοποθετούνται στο χωνευτήρι που στην πραγματικότητα αποτελεί λάκκο όπου τα οστά με τη βοήθεια ισχυρών χημικών ουσιών λιώνουν γίνονται σκόνη, δηλαδή στην ουσία έχουμε αποτέφρωση των νεκρών.

Το άλλο επιχείρημα αναφέρεται στην ταφή του Χριστού. Η ταφή ωστόσο ήταν τότε για τους Εβραίους ο μόνος τρόπος εξαφανίσεως του λειψάνου, αποτελεί δηλαδή μάλλον εξωτερικόν τύπον χωρίς δογματική βαρύτητα.

Όσον αφορά τις αναφορές στην Παλαιά και την Καινή Διαθήκη για τον ενταφιασμό των νεκρών, στην Παλαιά Διαθήκη η αποτέφρωση των νεκρών χαρακτηρίζεται από τους προφήτες ως ατιμωτικός θάνατος. Αυτό βέβαια έχει να κάνει περισσότερο με τις ταφικές παραδόσεις των Εβραίων. Όσο για το περίφημο: "Γη ει και εις γην απελεύσοη" (Γεν. 3, 19) το χωρίο αυτό δεν πρέπει να εκληφθεί κατά λέξη αλλά παραστατικά, ως δηλούν το υλικόν του σώματος. Όσον αφορά στην Καινή Διαθήκη, σε αυτήν ούτε απαγορεύεται ούτε επιτρέπεται η αποτέφρωση των νεκρών, μολονότι οι αναφορές στον τρόπο ταφής στην Καινή Διαθήκη αφορούν αποκλειστικά στον ενταφιασμό.

Το θέμα αν η ταφή αποτελεί τμήμα της Ιεράς Παράδοσης της Εκκλησίας οπότε επέχει ισχύ νόμου σύμφωνα με τους Καν. ΣΤ' (Α' Οικουμενική Σύνοδος), Καν. Δ' (Β' Οικουμενική Σύνοδος), Καν. Η' (Γ Οικουμενική Σύνοδος), Καν. ΠΖ' (Μ. Βασίλειος 13), λύνεται θετικά. Η ταφή συνιστά τμήμα της Ιεράς Παράδοσης της Εκκλησίας όπως και η νεκρώσιμη ακολουθία που αναγνωρίζει μόνο την ταφή ως τρόπο εξαφάνισης του πτώματος, ωστόσο αφού δεν άπτεται δογματικού θέματος, η Εκκλησία έχει την ελευθερία να τη μεταβάλει, όπως έχει την

ελευθερία να μεταβάλει ολόκληρη τη νομοθεσία της, εφόσον δεν αφορά στο δόγμα, με Πανορθόδοξο Σύνοδο.

Υπάρχει και απόφαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου με αφορμή την άρνηση της Εκκλησίας να επιτρέψει την κήδευση της τέφρας, του οικεία βουλήσει αποτεφρωθέντος μαέστρου-μουσουργού, Δημήτρη Μητρόπουλου. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας στις 29.11.1990 αρνήθηκε να αποδεχθεί την αποτέφρωση των νεκρών και συνεπώς να επιτελέσει νεκρώσιμη ακολουθία ή επιμνημόσυνη δέηση υπέρ προσώπων που είτε με την εκφρασμένη όσο ζούσαν θέλησή τους είτε καθ' υπόδειξη των συγγενών τους, αποτεφρώθηκαν μόλις πέθαναν. Η απόφαση αυτή είναι φυσικά δυνατό να ανακληθεί με νεότερη απόφαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου.

Στο σημείο αυτό αξίζει να δούμε πώς αντιμετωπίζουν την αποτέφρωση των νεκρών τα άλλα χριστιανικά δόγματα και ειδικότερα η Καθολική Εκκλησία, της οποίας η δογματική πλησιάζει περισσότερο από άλλες χριστιανικές ομολογίες τη δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η Καθολική Εκκλησία με τον παλαιό Κώδικα Κανονικού Δικαίου (1917) στον Κανόνα 1203 παρ. 2 απαγόρευε στους πιστούς της την εκτέλεση εντολής του θανόντα για αποτέφρωση του πτώματός του και στον Καν. 1240 παρ. 1 και 5 απαγόρευε την εκκλησιαστική κήδευση σ' αυτόν που ζήτησε για τον εαυτό του αποτέφρωση.

Συμμορφούμενη ωστόσο προς τα μηνύματα των καιρών ήδη από το 1963 η Γραμματεία για την υπεράσπιση της πίστεως στο Βατικανό (με την οδηγία της 8 Μαΐου 1963/15 δήλωσε ότι οι παραπάνω αυστηροί κανόνες θα τηρούνται μόνο όταν η αποτέφρωση ζητείται ως άρνηση των χριστιανικών δογμάτων, με πνεύμα αιρετικό ή από μίσος προς την Εκκλησία. Με το νέο Κώδικα Κανονικού Δικαίου της Καθολικής Εκκλησίας (1983) η αποτέφρωση των νεκρών επιτρέπεται στον Καν. 1176 άρθρο 3 αλλά στον ίδιο κανόνα όπως και στον Καν. 1184 παρ. 1 εδ. β' στερεί την εκκλησιαστική κηδεία όσων επιλέγουν την αποτέφρωση για λόγους αντίθετους προς το χριστιανικό δόγμα. Βέβαια στον Καν. 1176 άρθρο 3 η

Καθολική Εκκλησία δηλώνει σαφώς την προτίμησή της προς την ευσεβή συνήθεια της ταφής και τη συστήνει στους πιστούς της. Προχωρώντας ακόμη περισσότερο στο άρθρο 15 παρ. 3 του τυπικού της Ταφής της Καθολικής Εκκλησίας (*Ordo exsequiarum* 1969) σε περίπτωση αποτέφρωσης πιστού ορίζει ότι οι τελετές που γίνονται στο παρεκκλήσι του κοιμητηρίου ή μπροστά στον τάφο, μπορούν να γίνουν στο χώρο του αποτεφρωτηρίου. Αν μάλιστα δεν υπάρχει ο κατάλληλος χώρος, μπορούν να γίνουν στην ίδια την αίθουσα του αποτεφρωτηρίου, πρέπει όμως να αποφεύγεται ο κίνδυνος σκανδάλου ή θρησκευτικής αδιαφορίας και η κηδεία να τελείται με τρόπο που να φανερώνει ότι η Εκκλησία προτιμά την παράδοση του ενταφιασμού των πτωμάτων.

Παρά τα θεολογικά επιχειρήματα που μπορεί να προταθούν υπέρ ή κατά της αποτέφρωσης των νεκρών, βάσει του άρθρου 13 παρ. 1 Σ (θρησκευτική ελευθερία) τίποτε δεν υποχρεώνει την Ορθόδοξη Εκκλησία να μεταβάλει τη θέση της στο ζήτημα αυτό. Εμμένοντας στις θέσεις της για την αποτέφρωση των νεκρών μπορεί μάλιστα να αρνηθεί την εκκλησιαστική κήδευση σε όποιον επιθυμεί να αποτεφρωθεί ή να ταφεί η τέφρα του, όπως και να θεωρήσει ότι τέτοιες επιθυμίες ισοδυναμούν με άρνηση της Εκκλησίας, να ακολουθήσει δηλαδή την ίδια πρακτική που ακολουθεί μέχρι σήμερα. Μάλιστα μολονότι η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου δεν μπορεί να αντιταχθεί από ιδιώτη κατ' αυτής το 13 παρ. 1 Σ, δηλαδή και το δικαίωμα αποτέφρωσης, αφού ούτε είναι δημιούργημα του Κράτους ούτε ανήκει στη Δημόσια Διοίκηση ούτε ασκεί Δημόσια Εξουσία ούτε μετατρέπεται σε φορέα Δημόσιας Εξουσίας με το χαρακτηρισμό της ως Ν.Π.Δ.Δ. Αντίθετα είναι η Εκκλησία που μπορεί να επικαλεσθεί, στα πλαίσια του άρθρου 13, τη θρησκευτική ελευθερία έναντι του κράτους και να μείνει ακλόνητη στη θέση της ότι όποιος προτιμά την αποτέφρωση στερείται της ευλογίας της εκκλησιαστικής κηδεύσεως και αποκόπτεται από μέλος της Εκκλησίας, ακόμη και στην περίπτωση που το Κράτος θεσμοθετήσει την εναλλακτική λύση της προαιρετικής αποτέφρωσης των νεκρών.

*Από την εργασία της κ. Ελένης Μαρτσούκου
«Η καύση των νεκρών» www.lawnet.gr*

«Δικαίωμα της κοινωνίας η καύση των νεκρών»

«Η οργανωμένη κοινωνία, το κράτος, πιστεύω, έχει όλο το δικαίωμα να προχωρήσει στη θεομόθηση της καύσης των νεκρών», δήλωσε ο μητροπολίτης Ιωαννίνων Θεόκλητος, εκφράζοντας μία εκ διαιρέτων αντίθετη άποψη από αυτήν του Αρχιεπισκόπου. Χριστόδουλον στο θέμα της τρόπου ταφής των νεκρών. Ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδας, πριν από τρεις ημέρες, σταν το θέμα συζητήθηκε στην Βουλή είπε ότι «Έκκληστα πιστεύει στον παραδοσιακό τρόπο ταφής των νεκρών», δηλώνοντας τη διαφορώνα του και εκφράζοντας επικαλούμενος την παράδοση, μια θέση κάθε άλλο παρά εκπρηγνυούσικη.

Ο μητροπολίτης Ιωαννίνων Θεόκλητος, σε συνέντευξη Τύπου που έδωσε στα Γάννενα για το θέμα της καύσης είπε ακόμη πως «η Εκκλησία για μένα δεν μπορεί να έχει γνώμη σ' ένα κοινωνικό φαινόμενο που δεν ά-

πτεται της διδασκαλίας της», ενώ πρόσθεσε ότι «αν η πολιτεία έλεγε ότι η καύση των νεκρών θα ήταν υποχρεωτική εκεί η Εκκλησία έχει λόγο υπερραπτίζομενη την ελευθερία της βουλήσεως των μελών της».

Αναπτύσσοντας ένα σκεπτικικό που ξεχει σχέση με την ημέρα πλειστά του ζητήματος ο μητροπολίτης Ιωαννίνων πρόσθεσε ακόμη ότι: «Η Εκκλησία δεν θα μπορούσε ποτέ να συστησει την καύση των νεκρών».

Το θέμα της καύσης συζητήθηκε στη Βουλή και όπως είπε ο υφυπουργός Εσωτερικών Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Γ. Φλωρίδης, πρόκειται στους επόμενους τρεις μήνες να κατατεθεί νομοσχέδιο που θα προβλέπει την προαιρετική καύση και των ορθοδόξων αν εκείνοι το έχουν δηλώσει πριν από το θάνατό τους. Αυτό είναι και το θημέλιο στο οποίο αντιδρά ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος «για λόγους παραδόσεως».

Ο
μητροπο-
λίτης
Ιωαννίνων
Θεοκλη-
τος

Να σημειωθεί ότι ο μητροπολίτης Ιωαννίνων Θεόκλητος μέχρι πριν από δύο εβδομάδες ήταν διευθυντής των οικονομικών υπηρεσιών της Εκκλησίας της Ελλάδας. Παραπήρημες όμως, δηλώνοντας τη διαφορώνα του για την εφαρμογή του νέου κανονισμού λειτουργίας των οικονομικών υπηρεσιών.

Ο.ΤΖ. - Α.ΒΡ.

Ελευθεροτυπία, 19 Δεκεμβρίου 1998

Είναι απορίας άξιο και αντιφατικό το γεγονός ότι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες της Ρωσίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Σερβίας κ.ά. αποδέχονται για τους πιστούς των τη δυνατότητα της αποτέφρωσης της σορού των. Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος ενώ έχει αποδεχθεί εμμέσως διά της σιωπής της και δεν έχει απαγορεύσει την υποχρεωτική εκταφή του στα τρία χρόνια από την ταφή που, ίσως στις πιο πολλές περιπτώσεις, δεν έχει ακόμα αποσυντεθεί, δεν αποδέχεται την πολιτισμένη και σύμφωνη με τις περιβαλλοντολογικές και οικολογικές ανάγκες της εποχής, την επιλογή της αποτέφρωσης.

Αποτελεί άξιον αναφοράς ότι τα τελευταία χρόνια όλο και πιο συχνά σημαντικές προσωπικότητες από το χώρο της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος και καθηγητές Θεολογίας προσεγγίζουν θετικά το δικαίωμα της αποτέφρωσης των νεκρών στην Ελλάδα.

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΝΑ ΠΡΟΒΕΙ ΣΕ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗΣ

Το Κράτος βάσει του 13 παρ. Ι Συντάγματος είναι υποχρεωμένο να θεσπίσει νομικό πλαίσιο για την αποτέφρωση νεκρών, ακόμη και αν η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι αντίθετη. Το άρθρο 3 Σ. έχει περισσότερο διαπιστωτικό χαρακτήρα και πάντως σε καμιά περίπτωση δεν σημαίνει ότι οι αντιλήψεις της Εκκλησίας σε θέμα καθαρώς ατομικού δικαιώματος, όπως είναι το δικαίωμα της αποτέφρωσης του πτώματος, θα πρέπει να υιοθετούνται από το Κράτος ή ότι το Κράτος θα πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Η επιταγή για σαφές και ειδικό νομικό πλαίσιο αποτέφρωσης του πτώματος, με άλλα λόγια το ότι η καύση του νεκρού του σώματος συνιστά ατομικό δικαίωμα του κάθε ανθρώπου, προκύπτει και από τα άρθρα 2 παρ. Ι Σ. (προστασία της αξίας του ανθρώπου) και 5 παρ. Ι Σ. (ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας).

Η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν αποτελεί επίσημη θρησκεία του κράτους, το ελληνικό Σύνταγμα στο άρθρο 13 ρητώς κατοχυρώνει την ανεξιθρησκεία. Ούτε πάλι τα χρηστά ήθη, ειδικώς στη σημερινή εποχή με τα νεκροταφεία να εξελίσσονται σε εστίες μολύνσης τουλάχιστον του εδάφους και των υπογείων υδάτων, σε ένα κράτος που θέλει να είναι θρησκευτικά ουδέτερο, μπορούν να ταυτίζονται από τα δικαστήρια με συγκεκριμένες χριστιανικές παραδόσεις ή και ρυθμίσεις της Κανονικής Νομοθεσίας της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας που δημιουργήθηκαν αιώνες πριν, όταν δεν υπήρχαν τα προβλήματα των υπερκορεσμένων νεκροταφείων και των ενδεχομένων κινδύνων για τη δημόσια υγεία.

Από όλα τα προαναφερθέντα συμπεραίνουμε ότι η νομοθέτηση της προαιρετικής καύσης των νεκρών δεν αντίκειται ούτε στη δημόσια τάξη ούτε στα χρηστά ήθη, προστατεύεται μάλιστα ως ατομικό δικαίωμα από το ίδιο το Σύνταγμα.

Βάσει του άρθρου 13 παρ. Ι Σ το κράτος θα πρέπει να ψηφίσει νόμο για την αποτέφρωση των νεκρών, ακόμη και αν όλες οι γνωστές θρησκείες του άρθρου 13 παρ. 2 είναι αντίθετες (οι οποίες αν θα έπρεπε να ερωτηθεί η Ορθόδοξη Εκκλησία για την καθιέρωση της αποτέφρωσης θα έπρεπε και αυτές βάσει του 13 παρ. 2 Σ (ισότητα των θρησκειών) να ερωτηθούν, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί χάος απόψεων περί του θέματος, ακόμη και αν οι μόνοι που θα επιλέξουν την αποτέφρωση θα

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ Σγουρίδη με υπογραφές απ' όλες τις πιέρυγες

Διακομματικό «Ναι» στην καύση των νεκρών

Του ΘΩΜΑ ΤΣΑΤΣΗ

Tο αίτημα εκπροσώπων δημόσιων και ενός ενωμένων ποιητών για κάύση των νεκρών για κάποια χρόνια με τροπολογία που κατέθεσε στη Βουλή, ο Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, Πλαναγιώτης Σγουρίδης.

Το κείμενο υπογράφουν και ζητούν να ψηφιστεί βουλευτές απ' όλα τα κομμάτα που εκπροσωπούνται στη Βουλή εκτός του ΚΚΕ. Δηλαδή ο Θεόδωρος Πάγκαλος, Μίλταδης Εβρετ, Ντόρα Μπακογιάννη, Μαρία Δαμανάκη και Φώτης Κουβέλης.

Η προτεινόμενη τροπολογία αναφέρεται στην «αποτέφρωση νεκρών προσώπων, που δύσος ζυνθαν οι θηρησκευτικές τους πεποιθήσεις επέτρεπαν

τη μετά θάνατο αποτέφρωση», ενώ ορίζεται και το νομοθετικό πλαίσιο για τη λειτουργία κέντρων αποτέφρωσης. Σύντροφα με το κείμενο που είναι πιθανό να συζητηθεί εντός της επόμενης εβδομάδας, η εθνική κόπτη των νεκρών δεν απειλεί επιφορή στην επιλογή της αποτέφρωσης, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτέφρωση είναι η ανεπαρόλακτη και χωρίς δρόσης και αιφέσεως ορηγή δήλωση του ίδιου, δύο ζει, προς το Δήμο, στον οποίο έχει μόνιμη κατοικία ή με διάθηση του.

Η καύση των νεκρών είναι ένα αίτημα που τοπλές φορές στο παρελθόν έχουν υποβάλει εκπρόσωποι πολιτών –κυρίως ξένων– που ζουν στην Ελλάδα και αναγνάζονται λόγω της νομοθεσίας να καταφέρνουν στο εξιστερικό, σε χώρες όπου επιτρέπεται η καύση νεκρών. Το πρόβλημα ήταν πάντα οι σχέδιοι απαγορευτικές θέσεις εκπροσώπων της Ορθόδοξης

Ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ
Παν. Σγουρίδης

Εκκλησίας, που όμως δεν έχουν δηλώσει καμία αντίρρηση για την καύση νεκρών που το θορηκευμά τους το επιτρέπει.

Πριν από δύο χρόνια η Εκκλησία είχε κάνει ημερίδα για το θέμα χρονικώς απόστολο να συμφρονήσει με το νομοσχέδιο που είχε ετοιμάσει τότε η κυβερνηση. Από την άλλη ομώνυμης κόλπους της Ιεραρχίας τινάχιει διαφωνία για τον επιτρέπεται ή όχι η καύση των

νεκρών και αν αυτό το ζήτημα συνιστά παράβαση κανόνων. Στη διάρκεια της Ιεραρχίας του περασμένου Οκτωβρίου ο αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, επικαλούμενος λόγους παράδοσης και όχι δόγματος, δήλωσε αρνητικός στην καύση για τους Ορθόδοξους και υποστήριξε ότι, μιλώντας με τον υπουργό Εσωτερικών Κώστα Σκανδόλιδη είχε τονισει ότι η Εκκλησία «έναια ενδεχόμενο να απορριστεί και περί της λήψεως μέτρων ποιμαντικής αντιμετωπίσεως εκείνων που δεν θα υπακούσουν σ' Αυτήν». Στη συνέχεια της ομιλία του άμμος ο αρχιεπίσκοπος είχε προσθέσει: Καθ' όσον άμας αφορά στο δικαίωμα οιουδιάνων να απορριστεί για τον εαυτόν του να καεί ή να μην καεί, αυτό είναι απαραίτητη και δεν δυναται η Εκκλησία να το απαγορεύσει, δύτις δεν απαγόρευσε τον πολιτικό γάμο για δύσους τον προτιμούν».

είναι οι άθεοι, οι αντίθετοι, οι άθρησκοι, οι μηδενιστές, οι εχθροί της θρησκείας και κάθε εκκλησίας.

Μάλιστα η ψήφιση ενός νόμου περί αποτέφρωσης των νεκρών είναι απαραίτητη διότι σήμερα παρά την ύπαρξη του 13 παρ. 1, στην Ελλάδα δεν μπορεί κανείς να αποτεφρωθεί, αφού η ίδρυση αποτεφρωτηρίου έμμεσα απαγορεύεται από το α. 2 παρ. 1 του α.ν. 445/1968 "περί νεκροταφείων και ενταφιασμού των νεκρών". Αποτελεί δε υποχρέωση η ψήφιση ενός νόμου γιατί βάσει του άρθρου 9 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και κατά το άρθρο 18 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά Δικαιώματα, η Ελλάδα οφείλει να κινηθεί στο πλαίσιο των συμβάσεων τις οποίες έχει αποδεχθεί και κυρώσει στην ελληνική Βουλή. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά της Πρεσβείας των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ελλάδα κατά την επήσια έκθεσή της για το έτος 2003.

Από την εργασία της κ. Ελένης Μαρτσούκου
«Η καύση των νεκρών» www.lawnet.gr

Σεβασμός πολιτικών ελευθεριών - Θρησκευτική ελευθερία στην Ελλάδα

...Εκπρόσωποι αρκετών δογμάτων ισχυρίστηκαν ότι αντιμετώπισαν δυσκολίες με τις αρχές σε μια σειρά διοικητικά θέματα. Οι Βουδιστές ισχυρίστηκαν ότι η έλλειψη επιλογής για την αποτέφρωση των νεκρών παραβιάζει τα θρησκευτικά τους δικαιώματα. Η σορός οποιουδήποτε επιθυμεί την μετά θάνατον αποτέφρωσή του πρέπει να μεταφέρεται στο εξωτερικό.

(Από την ετήσια έκθεση 2004 του State Department για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο, απόσπασμα από τα θρησκευτικά δικαιώματα και ελευθερίες στην Ελλάδα).

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΟΥΔΙΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΡΜΑ ΚΑΓΚΙΟΥ - ΔΙΑΜΑΝΤΕΝΙΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Προς: Υπουργό Εσωτερικών κο Σκανδαλίδη

Θέμα: Αποτέφρωση νεκρών

Κύριε Υπουργέ,

Σας πληροφορούμε ότι με την υπ' αριθμ. Α3/183-3/5/2001 απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων εγκρίθηκε άδεια ίδρυσης και λειτουργίας ευκτήριου οίκου για την Βουδιστική μας κοινότητα.

Στη θρησκευτική μας παράδοση η αποτέφρωση των νεκρών αποτελεί βασικό μέρος του μεταθανάτιου τελετουργικού.

Γι' αυτό το λόγο παρακαλούμε να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό ο κατάλληλος χώρος που θα καλύπτει τις ανάγκες μας.

Με τιμή το Διοικητικό Συμβούλιο

Ιερές ενστάσεις για την έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ

Τις ενστάσεις της υποβάλλει η Ιερά Σύνοδος, με επιστολή προς την αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα σχετικά με την έκθεση του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ για τις θρησκευτικές ελευθερίες στην Ελλάδα.

Δύο είναι τα σημεία στα οποία αξίζει να σταθεί κάποιος. Το πρώτο έχει σχέση με την ανέγερση τζαμιών, που, σύμφωνα με την έκθεση των Αμερικανών, δεν υπάρχουν σε πολλά μέρη της Ελλάδας. «Η Εκκλησία δεν προβάλλει αντίρρηση διά την ανέγερσην "τζαμιών" διά την θρησκευτικήν εξυπηρέτησην των μουσουλμάνων», αναφέρεται στην επιστολή της Ιεράς Σύνοδου. Το δεύτερο σημείο αφορά την καύση των νεκρών. Το θέμα έχει τεθεί πολλές φορές στο παρελθόν, κυρίως από πολίτες των οποίων το θρησκευμα επιτρέπει την καύση τους μετά το θάνατό τους. Γι' αυτό το θέμα η Σύνοδος υποστρέψει την πάγια θέση της, επικαλούμενη την παράδοση της Εκκλησίας για ταφή των νεκρών και όχι καύση τους. Στο παρελθόν είχε ασκηθεί από τον αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο και άλλους ιεράρχες ίδιατερή πίεση σε υπουργούς της προηγούμενης κυβέρνησης, οι οποίοι τελικά δεν προχώρησαν στη νομοθετική ρύθμιση του θέματος που απασχολεί πολλούς μη ορθόδοξους, αν και είχαν δεσμευτεί.

Ενδιαφέρον έχει και η κατάληξη της επιστολής της Σύνοδου που απευθύνεται στην αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα, λέει και διοικεί ή φέρει την ευδύνη για τους νόμους της χώρας η Ορθόδοξη Εκκλησία: «Υπό τα ως άνω δεδομένα η σχολιαζόμενη έκθεσης δεν περιέχει μεν τας δυσμενείς κρίσεις, αι οποίαι περιέχονται εις έκθεσις πολαιοτέρων επών, περιέχει δημως τημήματα, ως τα ανωτέρω επιστημαθέντα, τα οποία δέον δώπις μη επαναληφθούν. Τούτο καθίσταται αναγκαίον όπως επισημανθή αρμοδίως...».

Να υπενθυμίσουμε, τέλος, ότι την περασμένη Κυριακή ο αρχιεπίσκοπος σχολιάζοντας στο κήρυγμά του την έκθεση που καταλογίζει στην Ελλάδα αντισημτισμό είπε ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ - 13/01/2005

ΔΙΚΑΙΩΣΗ για την κόρη ασφαλισμένου που είχε πάει τη σορό στη Βουλγαρία

Το ΙΚΑ θα πληρώνει για τις αποτεφρώσεις

Της ΕΛΕΝΗΣ ΔΕΒΙΝΙΩΤΗ

Αποέργοσον, και μάλιστα με έξοδα του ΙΚΑ... Απόφαση σταθμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, όποτε από γνωμοδότηση του Συντηρώτη του Πολίτη, υποχρέωνται το ΙΚΑ να καταβάλλει τα χρήματα του επιδόματος κηδείας, ακόμη και αν ο εκθύτην δεν δώθηκε, αλλά αποτεφρώθηκε...

Πρόκειται για μια πολύ σημαντική απόφαση, που μάλιστα δίνει το δικαίωμα στους συγγενείς εκείνων που αποτεφρώθηκαν την τελευταία πενταετία να δεκτήσουν τα χρήματα από το ΙΚΑ (αν φυσικά ο νεκρός ήταν ακρατούμενός του Ιδρύματος).

Η υπόθεση ξεκινά, σαν η κόρη ενός ασφαλισμένου ζήτει την κατάληξη των εξόδων μεταφοράς και αποτεφρώσης της σορού του πατέρα της στη Βουλγαρία από το ΙΚΑ. Οι υπηρεσίες της απαντούν ότι το αίτημά της απορρίπτε-

ται διότι... δεν εμπίπτει στις διατάξεις και η συγκεκριμένη πολίτης καταπέντε στον Συντηρώτο του Πολίτη.

Το πόρισμα της ανεξέτητης αρχής από τη βοηθό Συντηρώτρια Μαρία Μητρούη και την ειδική επιστήμονα Κανονιστική Πρεβεζένου είναι διατελέστηκε:

Το πόρισμα του Συντηρώτου

1 Αναφέρει οητά και χορίς περιστοροφέρει ότι η άρνηση του ΙΚΑ να καταλέγει τις διαπάνες αποτεφρώσης οδηγεί σε περιορισμό της ελεύθερης επιλογής που έχει καθένες μας να διαθέτει μετά θάνατου το σώμα του δύο ποτε επιθυμεί και αναποφεύκεται περιορίζεται δοκιλώμα της προσωπικής ελευθερίας, που είναι το προταγμό και θεμελιωδέστερο αποτυπωμάτος δικαιώματος, σύμφωνα με το Σύνταγμα, καθώς αυτό κατοχυρώνεται την προσωπική ελευθερία ως δικαίωμα πάντες χρόνια. Υστερά από αυτά, το ΙΚΑ θα καταβάλλει και σε δύοτινη επιθυμητήν που αποτεφρώνην και δύνανται να ταρούν το επίδομα κηδείας, ενώ επικεντρώνεται στην πλευτικότερη είχε απορρίψει από το 2000 και μετά.

τον και η λογική του επιδόματος κηδείας είναι τη οικονομική ενίσχυση της οικογένειας που να αντιμετωπίζει τις έκτακτες διπλάνες που προκαλούνται από απρόβλεπτα γεγονότα όπως ο θάνατος.

2 Υπογραμμίζει ότι δεν υπάρχει διναταρτή, λόγω ελλειψης νομοθετικού πλαισίου, να πραγματοποιηθεί αποτεφρώση εντός των ορίων της χώρας.

Η διατάξη του ΙΚΑ, αφού έλαβε το πόρισμα του Συντηρώτου, υπεβαίλε το ερώτημα στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, το οποίο γνωμοδότησε ότι η άρνηση του Ιδρύματος να χρησιμοποιεί το επίδομα κηδείας σε ασφαλισμένο που αποτεφρώθηκε συντατική δινομενή διεύρυνση και είναι αντινταγματική.

Μάλιστα το ΙΚΑ, αναφέρει το ΝΣΕΚ, είναι υποχρεωμένο να καταβάλει το επίδομα κηδείας σε όσους έχει αρνηθεί τα τελευταία πέντε χρόνια. Υστερά από αυτά, το ΙΚΑ θα καταβάλλει και σε δύοτινη επιθυμητήν που αποτεφρώνην και δύνανται να ταρούν το επίδομα κηδείας, ενώ επικεντρώνεται στην πλευτικότερη είχε απορρίψει από το 2000 και μετά.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΥΡ...

Άρθρο του Σπύρου Αλεξίου

Μια έρευνα που έκανα πριν από είκοσι περίπου χρόνια για την καύση των νεκρών, μου είχε αφήσει σαφώς την εντύπωση πως η καύση δεν είναι αντίθετη στο δόγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Μπορεί ίσως να δημιουργήσει προβλήματα στην παραδοσιακή τάξη και ύστερα από τόσους αιώνες ταφής των νεκρών, φυσικό είναι να ταράζει τα νερά των συνειδήσεών μας. Άλλα δεν είναι και το μόνο. Και τις γνώμες αυτές τις είχαν υποστηρίξει οι αείμνηστοι καθηγητές Π. Μπρατσιώτης, Α. Αλιβιζάτος και Νησιώτης και οι κ. Σ. Αγουρίδης και Ε. Θεοδώρου, καθώς και οι μακαριστοί ιεράρχες πρώην Αθηνών Ιερώνυμος, Κίτρους Βαρνάβας και άλλοι.

Είναι φυσικό άλλωστε, οι κορυφαίοι αυτοί θεολόγοι να υποστηρίζουν αυτή την άποψη, αφού η χριστιανική διδασκαλία περί αναστάσεως των νεκρών ουδεμία σχέση πρέπει να έχει με τα φθαρτά σώματα που φέρουν κατά την παρούσα ζωή οι άνθρωποι. Αν αυτό ήταν απόλυτο, τότε θα έπρεπε να στερηθούν αυτής της αναστάσεως οι από αιώνων κεκοιμημένοι άγιοι μάρτυρες, των οποίων τα σώματα έγιναν παρανάλωμα της φωτιάς ή τροφή των αγρίων θηρίων.

Η πρόταση που κάνει το νεοϊδρυθέν σωματείο “Οδύσσεια” έχει κατά τη γνώμη μας όλα τα στοιχεία της λογικής και δίνει, σε πρώτη φάση, τη λύση του προβλήματος. Είπαν: Η καύση θα γίνεται μόνο σε όσους οι ίδιοι το έχουν ζητήσει. Αυτό είναι δικαίωμα του καθενός, ασφαλώς αναφαίρετο. Γιατί, δηλαδή, να μπορεί να διαθέτει τα μέλη του σώματός του για πειράματα ή μεταμοσχεύσεις και να μην μπορεί να διαθέσει και ολόκληρο το σώμα του, εφόσον δεν προσβάλλει ούτε τη θρησκεία ούτε την ηθική.

Η Ελληνική Εκκλησία με τη γνωστή της διστακτικότητα και δειλία σε παρόμοια θέματα, δεν έχει διατυπώσει επίσημα κάποια συγκεκριμένη απόφαση. Γι' αυτό ζητήσαμε πληροφορίες για το το συμβαίνει επ' αυτού στην Καθολική Εκκλησία, η οποία, κάθε άλλο, παρά τολμηρή ή φιλελεύθερη μπορεί να χαρακτηριστεί.

Ο πατέρ Λημάντριος Σαλάχας, γνωστός στους αναγνώστες της “Καθημερινής” από τα άρθρα και τις αναλύσεις του, ιερέας της Καθολικής Εκκλησίας και καθηγητής του Κανονικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Ρώμης, μας έδωσε τις εξής πληροφορίες: Το νέο Κανονικό Δίκαιο της Δυτικής Εκκλησίας, που ισχύει από το 1983, αναθεώρησε τον κώδικα του 1917

και δεν απαγορεύει πια την καύση των νεκρών. Αυτό, υπό την προϋπόθεση ότι ήταν επιθυμία του αποβιώσαντος και ακόμη ότι με την επιθυμία του αυτή δεν είχε την πρόθεση να αρνηθεί τη διδασκαλία της Εκκλησίας περί της αναστάσεως των νεκρών. Επί λέξει ο σχετικός κανόνας αναφέρει:

«Η Εκκλησία συνιστά θερμώς τη διατήρηση της παραδόσεως του ενταφιασμού των νεκρών. Όμως δεν απαγορεύει την αποτέφρωση, εκτός αν αυτή έχει επιλεγεί για λόγους αντίθετους προς τη χριστιανική διδασκαλία». Φυσικό είναι, η Εκκλησία να βάζει αυτό τον όρο, γιατί, προφανώς, φοβάται ότι μια συνήθεια της γενικής καύσεως, μπορούσε να εκληφθεί και ως το τέλος της διδασκαλίας περί αναστάσεως των νεκρών.

Η νεκρώσιμη ακολουθία, κατά την εντολή της Καθολικής Εκκλησίας, γίνεται προς όλους είτε ενταφιάζονται είτε καίγονται. Αυτό, ασφαλώς θα τηρηθεί και στη δική μας περίπτωση, γιατί αυτή η ακολουθία έχει βαθύτατο θεολογικό νόημα. Και είναι χαρακτηριστικό πως ουδείς, ακόμη και οι αρνητές της θρησκείας, ζήτησαν ποτέ να μην περάσουν προ της ταφής από την ιεροτελεστία της νεκρώσιμης ακολουθίας.

Η καύση των νεκρών είναι άσκετη με την πορεία της ψυχής του ανθρώπου στην απέραντη αιωνιότητα. Η ψυχή είναι άυλη, αθάνατη κατά τη χριστιανική πίστη. Και, όπως παρατηρεί ο πατήρ Δημήτριος Σαλάχας, “με την καύση δεν θίγεται η παντοδυναμία του Θεού να αναστήσει τα φθαρτά μας σώματα μετά θάνατον. Άρα, ο άνθρωπος που εμπνέεται από την πίστη στα δόγματα του χριστιανισμού και συγχρόνως προβαίνει στην απόφαση να καεί το νεκρό του σώμα, δεν ενεργεί εναντίον της χριστιανικής πίστεως”.

Αφού λοιπόν, με αυτές τις προϋποθέσεις έλυσε το πραγματικά τεράστιο αυτό πρόβλημα η Καθολική Εκκλησία και υπάρχει έτοιμη και θεμελιωμένη η απόφαση, είναι ο δρόμος ανοιχτός για να προχωρήσει και η δική μας Εκκλησία, ώστε να είναι ελεύθερο, για όσους το επιθυμούν, να αποτεφρωθούν τα νεκρά τους σώματα. Άλλωστε, ήδη έχει αρχίσει να γίνεται αποδεκτό από τους ορθόδοξους της Ευρώπης, της Αμερικής ακόμη και της Ρωσίας.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ - Πέμπτη 20.4.1989

Σημείωση:

Εκπρόσωποι της Ιεράς Συνόδου και του Αρχιεπισκόπου έχουν αποσφρηνίσει απολύτως, ότι για το χριστιανισμό η ταφή δεν συνδέεται με θέματα δογματικού χαρακτήρα αλλά αποτελεί βασικό χριστιανικό έθιμο μιας παράδοσης αιώνων.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ
ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Η Επιτροπή δημιουργήθηκε το 1997 για την προώθηση στη Βουλή σχετικής νομοθετικής ρύθμισης που να δίνει τη δυνατότητα της δημιουργίας ενός κέντρου αποτέφρωσης νεκρών στην Ελλάδα. Μετά από πολλές προσπάθειες μεσολάβησε στην προώθηση στη Βουλή δύο τροπολογιών διακομματικής υποστήριξης. Χαρακτηριστικά την τελευταία τροπολογία υπέγραψαν οι κ.κ. Μ. Έβερτ, Ντ. Μπακογιάννη, Θ. Πάγκαλος, Γ. Μαντέλης, Π. Σγουρίδης, Μ. Δαμανάκη, Φ. Κουβέλης. Η κυβέρνηση διά του υφυπουργού κ. Στ. Μπένου αναγνώρισε το δίκαιο του αιτήματος και υποσχέθηκε ότι θα υπάρξει νομοθετική ρύθμιση που δυστυχώς δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Η Επιτροπή από το 2000 είναι μέλος της Παγκόσμιας Οργάνωσης Αποτέφρωσης ICF και συμμετέχει στα διεθνή συνέδρια για την προώθηση της αποτέφρωσης στην Ελλάδα.

Διατηρεί σχέσεις με πολλά κέντρα αποτέφρωσης στο εξωτερικό και προσπαθεί με κάθε τρόπο να διευκολύνει τους συγγενείς και τα γραφεία τελετών σε προβλήματα που πιθανόν αντιμετωπίζουν για την αποτέφρωση των συγγενών των στο εξωτερικό.

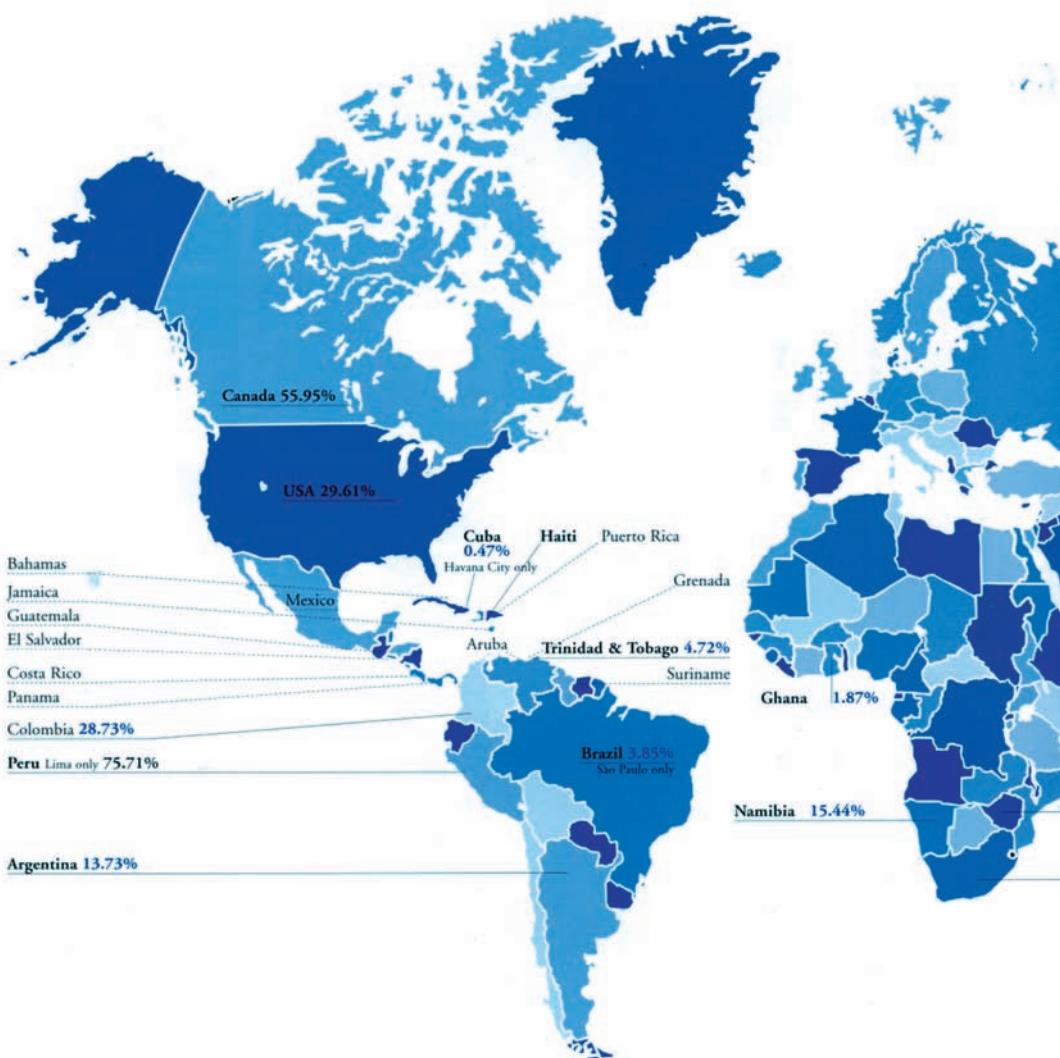
Διατηρεί ιστοσελίδα στο internet με διεύθυνση <http://www.cremation.gr>

Εάν ενδιαφέρεστε για ποι πολλές πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε στα τηλέφωνα 210 7759184, 210 7714520, 210 7714998, fax 210 7717632. Η ταχυδρομική μας διεύθυνση είναι Τ.Θ. 14329, Τ.Κ. 11510.

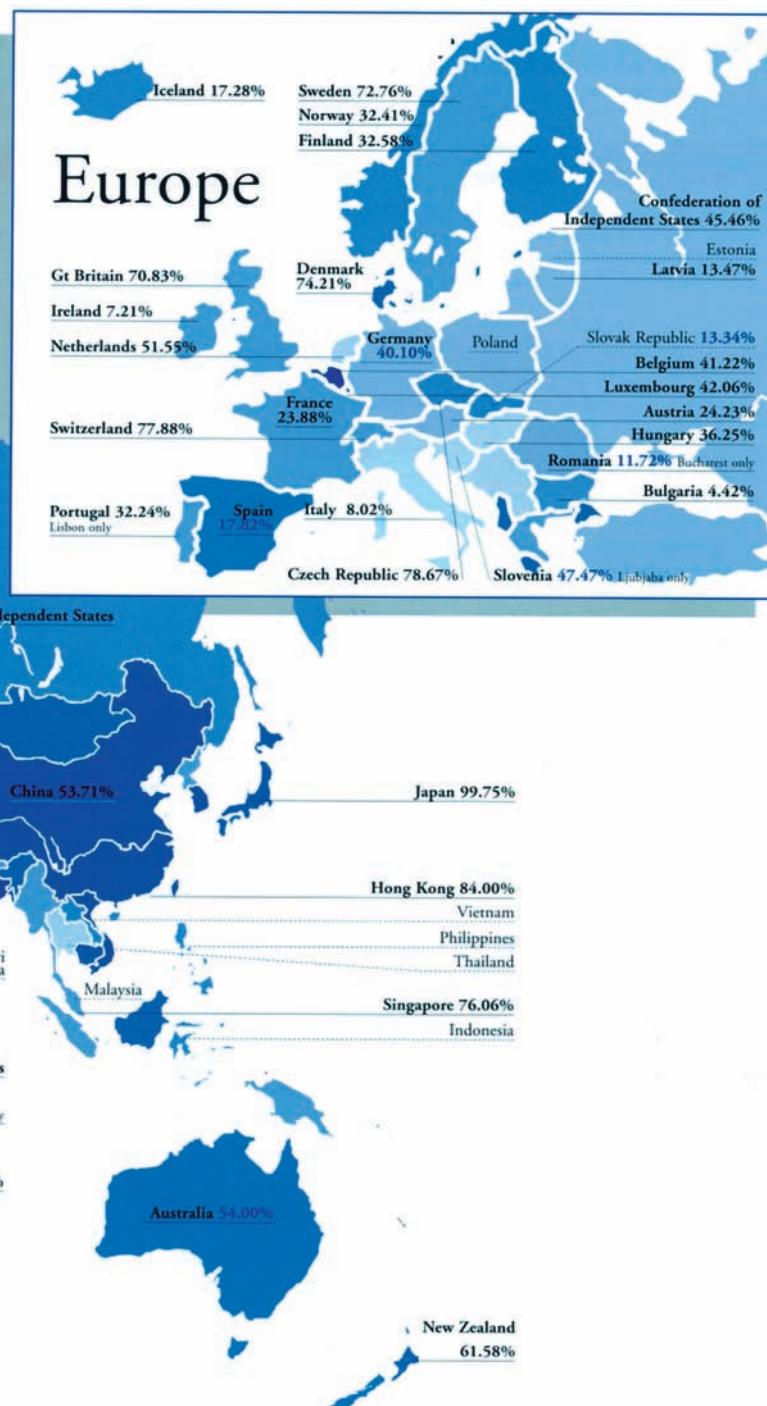
International Cremation Statistics 2004

Figures in Black = 2004 % rates

Figures in Blue = 2003 % rates (or last available figure)

Όλα όσα πρέπει να ξέρετε για την αποτέφρωση των νεκρών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Περιοδικό «Pharos International»
- ICF The International Cremation Federation
- Εφημερίδα «Έλευθεροτυπία»
- Εφημερίδα «Τα Νέα»
- Πρακτικά συνεδριάσεων της Βουλής
- US. Embassy Athens - Greece «Human Rights 2004 / Greece»
- «Η καύση των νεκρών» Ελένη Μαρτσούκου Lawnet.gr, δημοσιευμένο στη Νομική Επιθεώρηση 1997, τεύχος 25-26, σ. 80-91.
- «Καύση των σωμάτων» Π. Ι. Μπούμη, καθ. Πανεπ. Αθηνών
- «Η καύση των νεκρών και το Σύνταγμα» Αναστάσιος Μαρίνος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας
- Εφημερίδα «Καθημερινή», άρθρο Σπύρου Αλεξίου